

JONSBERGS TIDNING

SOCKEN- OCH KYRKOKRÖNIKA 1962

A-KY

*Kristet och fritt ville Sverige bo,
Råda för landet allena.
Därom i manlig och kristen tro,
Därom i strid eller lagfäst ro
Konung och folk sig förena.*

*Fädernas Sverige sig kämpat fram,
Kristus var med det på banan.
Visade vägen för trofast stam,
Kristus är trofast, och svek är skam.
Korset stod tecknat på fanan.*

*Kommen nu åter till strid för Gud,
Skaran sin Konung till möte.
Väpnad och villig i helig skrud,
samlad, som daggen på ljusets bud
Flödar ur morgonens sköte.*

Sv. Psalm n:r 169 vers. 3, 4 och 8.

F N N F - K A R I N

KYRKOKRÖNIKA 1961-1962

Det är en mer än 10-årig tradition som följs, då Jonsbergs Tidning ges ut. Författaren till dess kyrkokronika, som är ganska ny i församlingen, förstår, att goda tiden-der är ett kärt och uppskattat inslag i församlinglivet i Jonsberg. Man vill behålla i gott minne vad som hänt inom församlingen under det gångna året.

Kyrkonotiserna berättar, att Systerkedjan samlades i Gillesstugan tisdagen den 22 aug. 1961.

Följande söndag, den 27, hölls först högmässoguds-tjänst i kyrkan kl. 11 fm.

Samma dag på em. ställdes färden ut till Arkö med m/s Svanen, för att fira friluftsgudstjänst hos familjen Uuslaid.

Torsdagen den 7 sept. samlades kyrkliga sykretsen hos fru Margareta Andersson, Kättinge. Systerkedjan mötte åter upp tisdagen den 19 sept. denna gång hos fru Ingeborg Andersson, Arkösund.

Oroliga tider inställde sig. Världsfreden hotades i sept. genom förvecklingar i Berlinfrågan. Stormakterna tävlade sinsemellan på rymdforskningens område, där atomkraften redan gjort epokgörande landvinningar.

Ett eko av det spända läget var H. H. Biskopens ma-ning, riktad till stiftets prästerskap, att i kyrkorna läsa Bön för freden. Det var den 24 sept. Kollekten, som då togs upp till Sv. Kyrkohjälpen, inbringade i Jonsberg 115:— kr.

Vikbolandets kyrkliga syföreningar hade möte i Häradshammars bygdegård torsdagen den 12 okt. Föredrag hölls vid detta tillfälle av fru Brita Hultgård, Norrköping.

På Tacksägelsedagen ägde inskrivning av konfirman-der rum.

Tisdagen den 17 okt. samlades Systerkedjan hos fru Persson, Vestersberg.

Den 30 okt. hölls gemensam kyrkostämma med Ö. Husby pastorat i Häradshammars kommunalrum. Ett be-gynnande led i det blivande pastoratets angelägenheter.

Medan männen bilade till grannsocknen i väster, samlades deras fruar till symöte hos fru kyrkvärd Nils-son i Fyrskeda.

På Allhelgonadagen hölls det tvenne gudstjänster. Först var det högmässa med nattvardsgång kl. 11. På kvällen inbjöds församlingen till vesper. Denna kvälls-gudstjänst kan, genom ett rikare musikaliskt inslag, skänka mycket av värde, i all synnerhet åt dem som älskar musik.

Kollekten till Lutherhjälpen inbragte vid denna guds-tjänst 80:— kr. Söndagen före Domssöndagen förrät-tades scoutupptagning i kyrkan, varefter följde kyrkkaffe i Hemgården. Kyrkliga sykretsen anordnade sin försälj-ning den 30 nov. På Adventssöndagen serverade lottor-na kyrkkaffe. Församlingen besöktes av kyrkosångare Ake Krantz andra söndagen i Advent.

Juldagen hölls otta i Jonsbergs kyrka kl. 6, en tid som vi hoppas kunna ha även detta år. Solosång vid jul-ottan av fröken Anna-Lisa Cronberg. Nyårsbönen hölls i Arkösunds missionshus.

Nyåret 1962 gick in. Befolkningssiffrorna visade då en

minskning med 78 personer, så att folkmängden vid års-skiftet var 815.

Jonsbergs församling gick vid samma tid upp i Östra Husby församlingars pastorat och upphörde därmed som självständigt pastorat. Församlingens tillförordnade kyr-koherde Sven Westin, som fått uppleva, att kyrkan un-der pågående restaurering härjades av eld, och som på ett mycket förtjänstfullt sätt bidragit till kyrkans iständ-sättande, stannade kvar till slutet av mars, då han tog avsked av församlingen för att tillträda en ny plats som kyrkoherde.

Tidens gång drog nu hastigare framåt.

Ovissheten och spänningen för många präster och deras familjer skingrades så småningom. Inemot hälften av dem hade genom pastoratsregleringens stora ingrepp fått se sin dag förändrad. Även pastoratens och för-samlingarnas öden ändrades. Utstakade gränser som gällt i århundraden, flyttades.

Ett står dock fast, alla mänskliga göranden och lä-tanden till trots, Kristus är densamme, med honom i följte bär färden lyckligt framåt.

Tredje söndagen efter Trettondedagen hölls högmässa med predikan av f. kontraktsprost John Edlund från Finspång.

De båda syföreningarnas medlemmar var flitiga. Sy-möten hölls hos fru Amanda Jonsson, hos fru Månsson i Gillesstugan, hos fru Dagny Krögerström, Haga, och hos fru Esther Pettersson, Björkbohagen. Första sönda-gen efter Fastlagsöndagen hölls passionsgudstjänst i kyrkan, då sångare från Sionförsamlingen i Ö. Husby medverkade.

På Marie Bebedelsedag var det tid för kyrkoherde Westin att ta avsked av sin församling. Midfastosön-dagen hölls inträdespredikan av den utnämnde kom-ministern, som är kronikans författare. En glad och uppskattad överraskning beredde församlingens kyrko-råd honom och hans maka med sin uppvaktning någon vecka senare.

Passionspredikan hölls i Arkösunds skola torsdagen den 12 april kl. 19. Skärtorsdagen var det nattvardsgång på ålderdomshemmet kl. 17, samt nattvardsgång i kyrkan kl. 19.

Angående gudstjänsttiderna har kyrkoråden i Jons-berg och Rönö var för sig beslutat, att varannan månad högmässa skall hållas på söndagsförmiddagen inom den ena församlingen.

Reformationsdagen firade 1932 års konfirmander ju-bileum. Antalet nattvardsgäster var 40, därav 27 del-tagare från de jubilerande. Föreningen Östergötlands Barn samlades Bönsöndagen. Midsommardagen ägde konfirmation rum av församlingens nattvarvsungdom. Konfirmation av sommarkonfirmander hölls den 7 juli, med nattvardsgång söndagen den 8.

Sommarens utfärd med båt gick till Arkö den 12 augusti. Där hölls gudstjänst i det fria, och efteråt bjöd fröken Betty Bergman på kyrkkaffe.

Söndagen den 26 aug. blev det änyo en skärgårdstur, då friluftsgudstjänst hölls på Aspö ödekyrkogård.

En hälsning

Kära församlingsbor i Jonsberg!

När tillfälle nu givits mig att såsom kyrkoherde i pastoratet medverka i Eder tidning vill jag göra det med en personlig hälsning. Den är riktad till Er alla i Jonsbergs socken, unga och gamla, vilken socialgrupp eller politiskt parti ni sen må tillhöra. Ett har ni alla gemensamt: Ni tillhör Jonsbergs kristna församling.

Den nya pastoratsindelningen har medfört genomgripande förändringar. Ni ingår nu i en större pastoratsenhet med 5 församlingar. Så mycket personlig kontakt oss emellan har det ju inte kunnat bli ännu med de få "gästspel" i Eder kyrka, som förunnats mig hitintills. Och dock vill jag för min del säga, att jag mycket uppskattar, att få komma till er underbara kyrka, som verkligen är en klenod på Vikbolandet. Där få vi mötas i gemensam bön och gudstjänst, i själavårdande samtal, ty så ser jag på predikarens uppgift. Era fäder har byggt kyrkan och ni har själva byggt vidare och delvis nydanat densamma efter den förhärjande branden. Er goda vilja och offervillighet har tagit många gripande uttryck. Och det är inte bara prästen, som väntar på er där, Gud själv gör det. Ty gudstjänsten är Guds tillfälle att få möta församlingen och den enskilde, att få tala till var och en. Visst få vi var och en hemma både tala med Gud i bön och höra honom tala i Ordet, det är en kristens förmån, som han ivrigt bör utnyttja. Men liksom det ensamma kolet, skilt från elden, snart slocknar, så går det med den enskildes gudsliv och tro, om man utan nödtvång avstänger sig själv från den gemen-

samma gudstjänsten. En gudstjänst, som präglas av hjärtats bön och tillbedjan, bekännelse och lovsång, lyssnande tro och ärlig vilja att tjäna Gud — det är just vad vi många gånger oroliga nutidsmänniskor behöver. Ty där finner vi den trygghet, som ger oss mod att leva och dö: i tro på Kristus, som utgivit sig själv till ett offer för oss alla. Och när Nattvardsbordet på Herrens befallning dukas är det för att sökande, längtande människor, som gärna vill få en rätt tro på Kristus och bli bevarade hos Honom, här skulle få den tröst, som ligger i orden: För dig utgiven, för dig utgjutet. Dit är också du välkommen!

En sak till: Du, som har lärt dig att knäppa händerna och bedja, kom ihåg prästen i dina böner, bed för gudstjänsten och alla i kyrkan, det är den väg, som leder till gudstjänstlivets förnyelse.

Och nu slutar jag med en önskan att den rikedom, glädje och trygghet som Guds evangelium rymmer, må bli uppenbar för allt flera. Tänk om just glädjemomentet i gudstjänsten bleve en verklighet för oss. Genom samverkan präst — organist — åhörare borde detta strålande glädjebudskap, som finns inte minst i vår psalmbok, bli allas vår egendom, så att vi tycker det blir roligt att gå i kyrkan. Jesus säger: "Om någon törstar, så komme han till mig och dricke". Hos Kristus finnes det liv och den glädje, som vi alla innerst längta efter. Det är med detta glada budskap prästen blivit betrodd för att meddela det vidare till eder alla.

Erik Grabm.

Denna sagolika resa kommer sent att glömmas av de, inte alltför talrika deltagarna. Vädret var, om än inte strålande, så dock soligt och vackert med frisk vind. Efter passerandet av Arkös östsida, styrde m/s Svanen in emot Jonsbergs skärgårds yttre grupp, där den ena lilla vackra ön efter den andra dök upp. Kyrkkaffet serverades ombord på Svanen. Tvenne flickscouter tog upp kollekt, som skall användas till kyrkogårdens vård.

Den 2 sept. hölls det andra konfirmationsjubileet för året. 1909 års konfirmander hade mött upp i sin hembygds kyrka. 50-årsjubileet skulle de ju ha firat 1959, men det omöjliggjordes då på grund av kyrkans bedrövliga tillstånd. Elva forna konfirmander hade hörsammat kallelsen. Blommor lades ned på kyrkoherde Asprots grav, och på tvenne hemgångna kamraters gravar. Efteråt samlades jubilarerna i Edvin Yxbergs hem.

Den 9 sept. firades De Gamlas Dag. Omkring 100 personer samlades, först i kyrkan till högmässa och natt-

vardsgång, därefter i Hemgården, där det bjöds på kaffe, musik och film.

På den helige Mikael's dag var högmässan anordnad som barn gudstjänst. Det var glädjande att blicka ut över kyrkorummet och se, att så många familjer med barn hade kommit tillstädes.

Kyrkokronikan är tillända.

Inför livets och tidens allvarliga samspel ber jag att som ledning för det nya kyrkoår som stundar ge mina församlingsbor ett trösterikt och välsignat ord ur vår svenska psalmbok J. O. Wallins psalm n:r 2, vers 3.

*Ar och vänner flykta, Men du densamme bliver.
Du än åt barnen giver, Den vård som du åt fädren gav.
Mod åt de betryckta, och styrka åt de svaga,
Och tröst åt dem som klaga Vid sina vänners grav.*

Hubert Ernmar.

FAMILJENYTT

SEDAN FÖREGÅENDE NR AV JONSBERGS TIDNING UTKOMMIT,
HAR FÖLJANDE HÄNT INOM FÖRSAMLINGEN.

DÖPTA:

- 1961
28/12 Carl Boris Johansson fr. Hästö.
1962
14/1 Hilja Maria Ojala, fr. Möddebo.
2/4 Annika Margareta Johansson, fr. Valdemarsudde.
10/6 Lars Rickard Malmström, fr. Kättinge i Härads-
hammar.
2/8 Lars Olov Bertil Gogman, fr. Birkagården.
19/8 Eva Marie Charlotta Fredriksson, fr. Gåsåker.

*"Gode Fader, i din vård
Tag oss här i denna gård;
Far, att han får kraft att sträva;
Gode Gud, att mor får leva.
Gud, som haver barnen kär,
Hjälp ock den som liten är."*

(Sv. ps. 522: 1.)

VIGDA:

- 1961
4/11 Eberhard Ojala och Erna Maria Nilzén, båda fr.
Möddebo.
18/11 Sölve Bertil Erland Johansson och Margareta He-
lena Månsson, båda fr. Norrköping.
9/12 Stig Ture Emanuel Lejon och Barbro Elisabet
Nilsson, båda fr. Norrköping.
1962
6/1 Sven Bertil Svensson, Gårdsjö i Härads-
hammar, och Elsa Lilian Iréne Berg, Eriksberg.
17/3 Ivar Valentin Johansson, Arkösund, och Anna-
Karin Maria Svensson, Mönnerum.
17/3 Jan Olov Valdemar Pettersson, Kyrkosågen i Kvil-
linge, och Siv Gudrun Birgitta Åberg, Stockholms-
torp.
17/3 Erik Holger Forsman och Ingegärd Elisabet Karls-
son, båda fr. S:t Anna.
21/4 Lars Ingvar Lindhe och Inga Gunnel Kristina
Jonsson, båda fr. Sollentuna i Sthlm l.
18/8 Karl Gustav Lindström, Gåsåker, och Karin Mar-
gareta Viola Edén, Lorensberg.
8/9 Karl Ingvar Sahlin, Mönnerum, och Evy Gudrun
Katarina Nilsson, Menaås.

*"Gud, välsigna dessa hjärtan,
Helga dessa vänners band
Och i glädjen som i smärtan
Hägn dem med fadershand.
Bästa skatt i deras bo,
Mödans lön och vilans ro
Blive kärlek dygd och tro."*

(Sv. ps. 233: 1.)

DÖDA OCH JORDFÄSTA:

- 1961
Per Ferdinand Andersson, Bergdalen, Kuddby, 84 år,
död 14 nov., jordf. 22 nov.
1962
Johan Gustav Palmgren, Gränsö, 82 år, död 19 jan.,
jordf. 25 jan.
Alfred Stenman, Menaås, 88 år, död 19 febr., jordf.
23 febr.
Tekla Sofia Andersson, f. Asker, Kälebo, 84 år, död
6 mars, jordf. 18 mars i Motala.
Gerda Sofia Cristina Reuterskiöld, f. Oldenius, Gotten-
vik, 91 år, död 11 mars, jordf. 20 mars i Uppsala.
Amalia Sofia Nilsson, f. Johansson, Hemmingsborg, 82
år, död 18 mars, jordf. 24 mars.
Fredrik Albert Persson, Furulund, 86 år, död 22 mars,
jordf. 31 mars.
Elin Karolina Gustavsson, f. Jonsson, Oskarsberg, 83 år,
död 2 april, jordf. 8 april.
Mathilda Charlotta Persson, f. Karlsson, Furulund, 84 år,
död 23 maj, jordf. 2 juni.
Hulda Vilhelmina Malm, f. Melin, 69 år, död 11 juni,
jordf. 19 juni och gravsatt den 28 juni i S:t Johannes.
Ernst Julius Valentin Lundell, Kullen, 78 år, död 28
juni, jordf. 7 juli.
Charlotta Vilhelmina Andersson, f. Fast, Hagerstorp,
89 år, död 20 aug., jordf. 25 aug.
Emmy Maria Andersson, f. Persdotter, Lindö, 76 år,
död 30 aug., jordf. 8 sept.

*"Jag går till himlen, var jag går.
Om Jesus blott jag följer,
Min själ av honom kronan får,
Då graven stoftet höljer.
Jag gör ett saligt val:
Igenom dödens dal
Min gång är trygg i Jesu spår.
Jag går till himlen, var jag går."*

(Sv. ps. 549: 2.)

LIVETS ORD

En kär läsning är det lilla bladet "Ljus och kraft" ämnat att vara. Det delas ut vid olika tillfällen, främst bland de äldre, till sykretsmedlemmar m. fl. Förut har det endast varit avsett för gamla och sjuka. Men numera är det avsett att vara som en god vän till var och en som får det i sin hand. Minns ett ord av den välkände danske domprosten Skovgaard-Petersen: "Att upplyfta sin själ till Gud sker genom en inre samling, genom att något i hela vår personlighet strävar mot en medelpunkt, och genom att man öppnar sig för uppenbarelseens fräl-sande budskap".

(Skovg.-Petersen, domprost i Roskilde, förest. för Dansk bibelskole i Kphn, författ. till ett antal böcker och skrifter i hithörande ämnen.)

H. E.

Lotten Andersson

IN MEMORIAM

Elin Gustafsson

I sitt nittionde levnadsår, fick tant Lotten i Hagers-
torp ingå i den eviga vilan.

Allt sedan hennes käre make lämnade henne, för
snart fem år sedan, blev hennes önskan och längtan att
snart få följa efter så stark, att hennes livskraft och livs-
vilja slocknade.

Makarna Andersson var förenade i ett mycket lyckligt
äktenskap, den stilla hemlycka som präglade deras liv
kan uttryckas i följande strofer, av okänd författare:

*Så har vi levat, du och jag
i kärlek band i hand.
Så har vi åldrads dag för dag,
i våra drömmars land.
Och när den sista timmen slår,
så väntar oss en evig vår.*

Ja, de åldrades så vackert tillsammans, och banden
mellan dem blev allt starkare under farbror Anderssons
sjukdomstid, en tid som de båda buro med stort tålamod
och i stilla ödmjukhet, i fast förlitan på den Gud som de
bägge trodde på.

Tant Lottens kärlek till kyrka och mission var också
stor och låg henne alltid varmt om hjärtat.

Hon lämnade efter sig ett stort tomrum, både bland
sina anhöriga och hos oss grannar.

Tack, tant Lotten, för vänskap och gemenskap under
de år som gått.

Karin Nilsson,
Fyrskeda.

*Det brister en sträng härnere,
när Herren hämtar hem
En själ till den sälla skaran,
i fridens Jerusalem.*

Elin Gustafsson i Oscarsberg har fått hembud.

En dag i den vaknande vårens tid fick hon flytta över
till det land där en bättre vår blommar.

Hon är framme nu, befriad från sjukdom och plågor.
Men det brast en sträng härnere när Du lämnade oss,
kära lilla Elin. Det blev så underligt tomt och tyst i
Oscarsberg när Du gick bort.

Du var så liten och spröd där Du gick och pysslade
med Dina blommor och fåglar, men Du fyllde hela
hemmet med Din kärlek och Dina omsorger. Det var
alltid så gott att få komma till Oscarsberg, där bodde
lycka och harmoni.

Det kommer att bli ensamt för Din Oscar, som Du
var förenad med i ett sällsynt lyckligt äktenskap, att
vandra den sista sträckan av livsvägen. Det kommer att bli
tomt för de Dina och för Dina vänner, att inte mer få
mötas av Ditt varma välkommen.

Men,

*Allt vad Du i kärlek gav
Jordas aldrig i en grav.
Evigt skall det leva där,
Varest sorgen icke är.*

Vila i frid, kära Elin.

Ewy Andersson.

Barngudstjänst i Jonsberg

Högmässan i Jonsbergs kyrka på den helige Mikael's
Dag, var anordnad som barngudstjänst. Efter altartjänsten
sjöng en barnkör under ledning av folkskollärare Roland
Almkvist: Gud låter sina trogna här, allt gott av nåd
erfara. De ljusa, klara barnarösterna bar fram budskapet
om Guds nåd och omsorg om var och en.

Komminister Ernmar predikade över dagens text i

Markusevangeliet: Låten barnen komma till mig. Han
framhöll särskilt söndagsskolans stora betydelse som ett
led i barnens fostran, och vikten av att unga människor
får rätt kurs från början på vägen genom livet. Efter
predikan sjöng barnkören: Jesus för världen givit sitt liv.

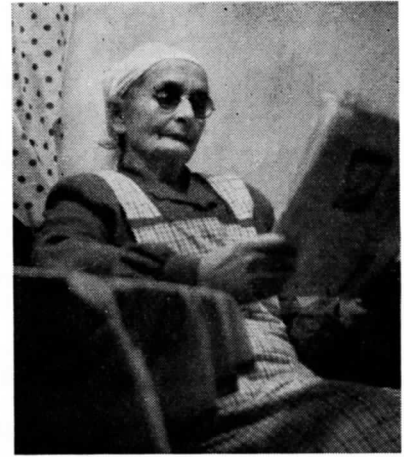
Unisont sjöngs barnapsalmerna: Tryggare kan ingen
vara, och psalm 522 Gode Fader i din vård, Tag oss här
i denna gård.

Ett 40-tal församlingsbor hade samlats, däribland flera
familjer med barn.

Albert Persson

IN MEMORIAM

Mathilda Persson

Under året har en av församlingens gamla trojänare lämnat det jordiska livet. Den 22 mars avled den gamle orgeltramparen Albert Fredrik Persson 87 år gammal. Han var född i Hockelö, Jonsberg, och har under hela sin levnad varit födelsebygden trogen, bodde i Hockelö 34 år, efter två år vid Hovgren kom han 1911 till Utsätter som arrendator till 1919 då han inköpte gården som han sedan ägde till 1943. Då han flyttade till Furu-lund där de gamla bodde till de två sista åren av sitt liv då de på grund av ohälsa måste söka en fristad och hjälp hos dotter och måg vid Sandbryggan där han fick sluta sitt strävsamma liv. Albert Persson var ju mest känd under namnet Albert Pettersson, blev orgeltrampare i Jonsberg 1914 då han efterträdde sin fader Fredrik Persson för vilken han vikarierat, han tjänstgjorde till 1959 då han avgick med en liten pension som erkänsla för de många tjänsteåren. Men endast ett par dagar före kyrkans brand var han vikarie för den nya orgeltramparen och han blev Jonsbergs församlings siste orgeltrampare.

Albert var en man med ett enastående gott minne han kunde berätta om tider som gått och om gamla personer inom Jonsberg som han varit tillsammans med.

Han ägde en ljus och god humor men han kunde också få stunder av mörkt och dystert tungsinne. Under åren vid Utsätter byggde han en stuga där han och Tilda skulle framleva sin ålders höst, då sonen Hugo tog gården på arrende 1931, men den drömmen blev kort ty 1936 kom dödens bud helt hastigt till den unge starke mannen, då var det för de gamla att åter börja vid gården vilket de gjorde under 6 år. Albert var en arbetsmyra som i arbetet fann glädje och förströelse.

Den 31 mars jordfästes den gamle hedersmannen i Jonsbergs kyrka av kyrkoherde Sven Westin, som då gjorde sin sista tjänst som kyrkoherde. Det var en vacker minnesstund vid den gamle trojänarens bår. Endast två månader efter fick Tilda följa sin Albert. De hade varit förenade i ett 64-årigt äktenskap. Mathilda Charlotta var född i Lundaskog, Lunda, Södermanland, år 1878. Hon var en hemmets kvinna som troget stod vid Alberts sida i glädje och sorg, arbete och möda. Men nu äro de gömda sida vid sida i en grav å Jonsbergs kyrkogård där minnets rosor blomma. Frid över deras grav.

J—n.

Flickläger på Vårdsnäs

Under trettondagshelgen invaderade vi, tillsammans med många andra, det traditionella trettondagsläget för flickor, som anordnats i stifts ungdomsgården Vårdsnäs.

Läget hade i år gjorts till ungdomsläger, där man delat upp deltagarna i juniorläger för pojkar och flickor i åldern 13—14 år, och ett seniorläger för 15—16-åringar.

Arrangör var stiftets ungdomsråd, och som lägerchef fungerade ungdomssekreterare Anna-Stina Persson. Övriga ledare var juniorsekreterare Irene Fäldt, Linköping, och folkskollärare Janne Jansson, Mjölby. Kaplan var stiftsadjunkt Per-Olof Nisser, Linköping. Den mesta tiden var vädret fint för skid- och skridskoåkning. En annan programpunkt var att vi fick klippa, klistra, sy och måla. En grupp pojkar tillverkade och målade en

Betlehemskrubba, den skulle ställas upp på stifts ungdomsgården.

En annan återkommande programpunkt var att vi fick besök av dagens gäst. Där kom t. ex. missionär Ulla Andersson och berättade om Afrikamissionen, scoutkonsulent Göran Vetterberg berättade om Ungdom och stil. En särskild lägergäst var fältsergeant Rosa Zetterberg från Norrköping. Hon berättade fängslande om sitt arbete bland blinda och döva ungdomar, samt bland ungdomar på våra ungdomsvårdsskolor. Vi hade också bibelstudier som leddes av adjunkt Nisser. Varje dag började och slutade med samling i andaktsrummet. På trettondagen deltog alla ungdomarna i högmässan vid invigningen av Vårdsnäs kyrka. Lägerdagarna avslutades på söndagen med nattvardsgudstjänst i stifts ungdomsgårdens andaktsrum.

Elisabeth och Lena.

Om vänner som levat

Ibland de böcker, som kom i dagen vid utröjningen av Jonsbergs kyrka efter branden finnes en som är unik. Den finnes bara i ett enda exemplar i världen och förvaras nu i Landsarkivet i Vadstena. Den är skriven för hand och inbunden i skinnband och innehåller en kort levnadsbeskrivning av de människor, som komminister Westerlind i Jonsberg jordfäst under sin jonsbergstid i slutet av 1700-talet. Han har också i boken nedskrivit de griftetal som hållits vid dessa jordfästningar. Stilen är ganska svårläst icke minst därför att han använt den gamla tyska skrivstilen. Det lär väl dröja innan någon tar sig före att läsa igenom denna bok, men den har säkert både personhistoriskt och kulturhistoriskt intresse, varför det är att hoppas att den inte för alltid råkar i glömska utan åtminstone delvis kan bli tillgänglig i tryck i något sammanhang.

Vid vandringar på Jonsbergs kyrkogård har det många gånger lekt mig i hågen att skriva ned vad som ännu kan minnas om dem som där ligga begravda. Nuvarande kyrkoväktaren Sven Nilsson skulle därvid ha kunnat bli till ovärderlig hjälp med sitt goda personminne. Hur ofta ha vi inte tillsammans gått kyrkogårdsgångarna fram och tillbaka och vid varje sten har han haft att berätta om den som ligger därunder, tragiska öden, muntra episoder, svagheter och sjuksorhet, så att man fått en ögonblicksbild av människan medan hon levde.

Nu blev det aldrig av att skriva ned några korta beskrivningar över de bortgångna jonsbergsborna. Och inte har det varit möjligt att som under gångna tider i de s. k. husförhållsböckerna få göra små anteckningar om en och annan av församlingsborna. Sådana anteckningar är numera förbjudna, men när man bläddrar i husförhållsböcker från 1700-talet och ett långt stycke in på 1800-talet så kan man hitta små notiser om personer såsom t. ex. "en mycket from kvinna", "dugtig at spinna", eller denna föga smickrande notis om en "piga" från Närke: "känd för att vara ute om nätterna".

Vid studiet av sockenstämmoprotokoll från 1700-talets Jonsberg fanns i slutet av en bok en sida med "Märkvärdiga händelser timade under åren 17. ." där stod bl. a. anteckningen om den svärmiske drängen i Djeknetorp som bildade en egen sekt och som sedan hängde sig i ett vargnät, om hur pesten kom till Tokedal i Härads-hammar m. m. Nutida "märkvärdiga händelser" få icke anförtros åt sockenstämmoprotokollen.

En människas levnad behöver inte innehålla några uppseendeväckande och stora händelser för att hon skall vara värd att minnas. På Jonsbergs alla tre kyrkogårdar ligga människor, som säkert betytt mycket för andra och som enbart därför är värda att erinras om och vara tack-samma mot. De flesta av dem ha vi inte sett och känna ej ens namnet på, men det är ändå troligt att någon eller några ha kommit att få viss betydelse för oss som lever nu. Kunde vi bara få se liksom baksidan av väven, så skulle vi se hur trådarna hänger samman på ett alldeles förbluffande sätt.

Många av er som läser dessa rader ha anförvanter och kära vänner, som vila på Jonsbergs kyrkogård och som

betytt mycket för er, naturligt nog. Men också en, som inte räknar släktskap eller långvarig vänskap med dem kan känna både glädje och tacksamhet över att ha fått träffa dem, om så bara några flyktiga gånger.

De allra flesta som jordats på Jonsbergs kyrkogård sedan 1958 har jag personliga minnen av och det vore lockande att som komminister Westerlind nedskrivna deras levnadsöden, så långt dessa är mig bekanta, men det får stanna vid några minnen, som hör samman med dem.

Om den gamle orgeltramparen Albert Pettersson och hans kära Tilda skrives på annan plats i denna tidning, men jag kan inte undgå att här med tacksamhet omnämna alla de gånger jag fått sitta hos dem och lyssna till hur Albert med sitt enastående minne levandegjorde gångna tider och händelser. Straxt före sin död läste han ur minnet upp långa stycken ur det avskedstal, som en präst höll i Jonsbergs kyrka någon gång i början på 1890-talet. Skulle i församlingsboken skrivas något kort och kännetecknande om Albert Pettersson, så skulle det vara: "En trogen Herrens tjänare". Inte många ha så lång kyrkotjänst som han.

Jag bevistade en gång ett konvent i Kuddby prästgård när det kom telefon från Arkö. Ada Herrström hade slutat sina dagar och skulle läsas ut. Jag åkte genast och regnet strömmade ner. I Arkösund fick jag skjuts över till Arkö och gick sedan i hällregnet till Adas hem. Efter akten där skjutsades kistan med häst och vagn på den knaggliga vägen ner till en väntande fiskebåt på vars däck hon fick göra sin sista sjöresa överstänkt av vatten både från himmel och hav. Det var i mitt tycke ett ståtligt farväl som vindar och hav gav en gammal trogen tjänarinna.

En trogen och med arbete förtrogen skärgårdsgumma var också den blida Anna Palmgren från Gränsö. Till-sammans med f. kokerskan Anna Eriksson från Utsätter bildar dessa tre en trio, som man gärna får i tankarna när det talas om arbete och okuvlig energi.

Med Anna Eriksson kommer tankarna till Menaås, som för mig har blivit något av ett vänskapens hus, där vänner ha bott och där vänner bo. Där bodde Martin Pettersson med sin vän och "trätobroder" Viktor Larsson, "Lasse i Jonsdal", som en gång vid kaffebordet tyckte att allt blivit så underligt nu för tiden, därför "att Martin raker sej så ofte". Där bodde den lilla post-föreståndarinnan från Rönö, Elin Svensson, som virkade dagen lång trots förvärkta händer. Där bodde f. kyrko-gårdsvaktmästaren från Rönö, Alfred Stenman, som på ett grammatikaliskt språk gärna berättade om sina Rönö-minnen och som i skrivelse till Rönö kyrkoråd hotade att "krypa ner i Jonsberg" om inte kyrkogården i Rönö hölls i värdigt skick. Han vilar nu i närheten av Rönö klock-stapel där han under tidernas lopp ringt så många rönö-bor till den sista vilan.

En bekantskap som man också med glädje minnes var Josef Appelqvist, konstnär, målare, skeppsbyggare och kännare av Sveriges tidigaste historia. Hans samman-träffande med ombud från Riksantikvarieämbetet på det

Forts. på sid. 11

Avskedshyllningen för KYRKOHERDE WESTIN

När Jonsbergs avhållne kyrkoherde Sven Westin en söndag i mars besteg predikstolen för att hålla sin avskedspredikan och ta farväl av den församling han som tillförordnad kyrkoherde hade tjänat i fyra år, kunde han blicka ut över ett så gott som fullsatt kyrkorum. Högmässogudstjänstens högtidliga stämning förhöjdes av Rönö välsjungande kyrkokör, som under ledning av kantor Vesterberg, sjöng, före altartjänsten och efter trosbekännelsen. Efter predikan över dagens text, vände sig kyrkoherde Westin i ett varmhjärtat tal till församlingen, som han tackade för all den hjälp och det stöd han fått från alla som han under sin tjänsteutövning kommit i beröring med. Vidare framförde han ett tack till de båda inom församlingen verkande syföreningarna för deras aldrig svikande nit och offervilja för sin kyrka.

Efter högmässan samlades man till kyrkkaffe i Hemgården, där kyrkokassör John Pettersson hälsade välkommen, och erinrade om att en hundraårig tradition nu brutits, då Jonsberg i och med den nya pastoratsindelningen mister sin ställning som eget pastorat. Efter kaffeserveringen underhöll kören med att sjunga ett knippe sånger i folkton.

Därefter överlämnade kyrkofullmäktiges ordförande Erik Glimnér till kyrkoherde Westin från kyrkoråd, fullmäktige och församlingsbor en subskriberad gåva jämte adress.

Han framhöll, att församlingen med stor saknad skildes från kyrkoherdefamiljen, som hunnit att växa sig in i gemenskapen med jonsbergsborna. Han betonade vidare det goda samarbete som alltid rått.

Syföreningarnas gåva överlämnades av fru Asta Brandel, som hoppades att familjen Westin skulle ta goda och glada minnen med sig från Jonsberg, och önskade trivsel i den nya gärningen.

Tankar vid orgeln

Att spela orgel kan te sig mycket olika. På någon orgel har man alla stämkopplingar och kombinationer i en halvcirkel runt omkring, och även pedalen ligger i en halvcirkel, så det är bara att spela.

På andra finns det inga bekvämligheter. Det går trögt och tungt. Det kan klappa och skrika, och man vet inte när tonen kommer exakt. Till den sistnämnda sorten hörde tyvärr den gamla kyrkorgeln i Jonsberg, som undertecknad spelat på i många år.

Men den var också över 200 år gammal, och ända fram till slutet av 1800-talet lär den ha både låtit och fungerat perfekt. Men så kom det någon klåpare och skulle förbättra den, vilket dock blev alldeles tvärtom. Dess begränsade omfång gjorde det också svårt att utföra en del stycken. Ofta upptäckte man, att det som fanns på noterna inte fanns på orgeln. Då fick man lägga om, eller flytta upp eller ner, vilket ej alltid blev så lyckat. Till orgelns förtjänster hörde emellertid, att den hade flera riktigt bra intonerade stämmor, som smidigt följde med i församlingsången.

Några egenheter om den gamla orgeln kan också nämnas. Förr låstes tramporna med lås, för att ingen obehörig skulle kunna komma åt att spela. Organisten satt med ryggen åt församlingen, och hade en spegel framför sig för att kunna följa med i altartjänsten, eller eljest se vad som försiggick i koret.

Förut fanns det inte elektrisk orgeltrampare, utan en levande, och han skötte sin befattning med gammal yrkesskicklighet. Med glädje och tacksamhet kommer jag alltid att minnas min mångåriga medhjälpare Albert Persson i Furulund.

Efter kyrkobranden fick vi en ny orgel i Jonsberg. Den byggdes i Dresden år 1960, och monterades upp och var färdig till invigningen i februari 1961. Den består av 15 stämmor, fördelade på 2 manualer och pedal. Det är ett hypermodernt instrument, men byggt efter gammalklassiska principer och all orgellitteratur kan spelas på detta verk. Intonering och klangstyrka är noga anpassade efter kyrkorummet.

Jonsbergs kyrka har med detta orgelverk fått ett instrument som väl kan mäta sig med de bästa orglarna i våra bygder, och tack vare den billiga arbetskraften till ett humant pris.

Ett orgelverk är ett mäktigt instrument. Jag minns, att det mer än en gång, när jag har spelat på stora orglar, vid fullt verk eller vid en vacker stämkombination, nästan känts som kalla kårar på ryggen, då man förstätt och känt sin egen litenhet och instrumentets storhet.

Sam. Cronberg.

Till fru Ragnhild Westin överlämnades blommor.

Kyrkoherde Westin, som någon av de närmaste dagarna skulle tillträda tjänsten som kyrkoherde i Tunaberg, tackade rörd för gåvorna och för all vänlighet som han och hans familj fått röna under jonsbergstiden.

Ewy.

FRÅN RKU:s

RIKSMÖTE 1962

RKU, uttytt Riksförbundet Kyrklig Ungdom, höll riksungdomsmöte i Skellefteå den 9 till 13 aug. 1962.

RKU vill intressera och entusiasmera ungdomen för det kyrkliga arbetet med anlitande av alla lämpliga och effektiva medel. Riksmöten hållas vartannat eller vart tredje år. Tidigare hölls under 1920- och 30-talen allmänna ungdomsmöten, med Stockholm som ständig förläggningssort. Sedan 1951 har RKU infört denna nya ordning, och förut har riksungdomsmöten varit anordnade i Göteborg, Falun, Hälsingborg, Östersund och Visby.

Vid årets riksungdomsmöte var vi ett 40-tal ungdomar från Linköpings stiftsgrupp som sammanstrålade i Stockholm. Färden gick sedan norrut. Med sömnen blev det inte så mycket bevänt, då det under resan tillkom nya stiftgrupper.

Vid framkomsten möttes vi av välkomsthälsning genom högtalaranläggning inom stationsområdet. All packning togs om hand och transporterades till förläggningen med bilar, och själva gick vi i samlad trupp, omkring 400 ungdomar, till S:t Olofsgården. Här samlades sedan under dagens lopp mellan 700 och 800 ungdomar från hela Sverige.

Mötet öppnades sedan kl. 15 i Skellefteå landsförsamlings kyrka. I sitt öppningsanförande sade RKU-ordföranden G. Göransson bl. a. att speciellt två viktiga frågor skulle komma att behandlas, nämligen församlingens ansvar för ungdomsproblemen i vårt land, och den kristna ungdomens möjlighet att göra en insats för kyrkans mission som ett led i hjälpen till u-länderna. När det gäller denna hjälp har i många år en värdefull grund lagts genom det internationella missionsarbetet. Förr hände det att man log åt syföreningarnas arbete och intresse för de färgade folken, men numera finns det ingen som gör sig lustig häröver. Man har insett, att missions- och syföreningarnas medlemmar var förutseende människor, som arbetade på lång sikt, och möjliggjorde den nu pågående utvecklingen i dessa länder, syftande till att ge befolkningen chansen att införa demokrati i västerländsk mening. Beträffande ungdomsproblemen framhöll talaren, att man i den kyrkliga ungdomsrörelsen är tacksam för det positiva stöd som ges åt dess arbete. Kyrkan, som genom sin konfirmationsundervisning fortfarande når flertalet ungdomar i tonåren, har ett stort ansvar, och den kyrkliga ungdomsrörelsen bygger vidare på konfirmationens grund.

Uppgiften att ta hand om de största ungdomskullar som vårt land någonsin haft, har kommit att vila på den generation av vuxna som saknar gemensamma, av alla erkända normer för ungdomens fostran, fortsatte ordföranden vidare, oklarheten när det gäller fostrans mål gäller inte bara hemmens, utan i lika hög grad samhällets insatser. För att möta våra dagars allvarliga ungdomsproblem kan samhället erbjuda fler fritidslokaler och ökat stöd åt ungdomsrörelsen. Men ungdomsarbetets målsättning och anda överlåter man åt enskilda ungdomsledare och ideella organisationer att svara för.

Under de fortsatta dagarna hade vi som början på

dagen morgonbön med nattvardsgång, sedan förekom bibelstudium, föredrag och grupparbete. Ävenså hade vi kyrkospel som utfördes av en särskild grupp deltagare. På lördagskvällen gingo vi i procession genom staden, sjungande psalmer, många ungdomar slöt sig till tåget vars mål var det s. k. Bondstadstorget, där vi hade lekar och tävlingar. Kvällen avslutades med completorium.

På söndagen var det högmässa i stadens tre kyrkor med efterföljande kyrkkaffe, och sedan kom måndagen med hemfärd. Riksmötet var slut, och kommer för oss att bli ett minne för livet, präglad av djupt allvar, men också av äkta glädje.

P.-E. och L.-O. F.-d.

ADVENT

"När vintermörkret kring oss står, då gryr på nytt vårt kyrkoår Med nåd och tröst från världens ljus, Från Konungen av Davids hus." (Sv. ps. 46: 1).

Minnenas rad kanske ibland fångslar en och annan bland oss. Eller bara en glimt av hur barn och föräldrar samlades vid ett kyrkoårs ingång framför den tända härden, vid det brinnande ljuset — i hemmets lugna vrå. Barnens ögon drogs förväntansfullt till den varma lågan, som än flämtade för en vindil, än stelnade till efter dess bortdragande. Och rösterna blandades med varandra i en enda hyllning till det väntade nya underbara. Mor berättade, far fortsatte, barnen hörde på. Det var helgdagskväll.

Vem väntar vi då skall komma denna advent som varje föregående högtid? Det är Konungen, Jesus Kristus, som skall komma. Väntan och beredelsen gäller Honom. Han har en hälsning till dig och mig från en ljusare, högre och renare värld än vad den här är. Psalmens ord ger ett löfte om det — nåden och trösten till människors barn i tiden.

Vi vet, att om en man skall företa en resa till ett främmande land, behöver han förbereda sig för färden, ett visum skall han ha för att kunna göra det klart för andra, innan han blir insläppt i det främmande landet, vem han egentligen är. Det fordras samling inför varje uppgift, en människa får sig anförtrodd. Lika allvarligt är det, när förberedelsens stund är inne med vaka och bön, innan Frälsaren kallar och inbjuder. Ett nytt möte krävs, med Honom själv. I kyrkoårets gång finns den växling, som är nödvändig för ett hälsosamt möte med den Verklige och som också är oundgänglig för troslivets förnyelse, tillväxt och mognad.

Kristus vill komma till sina trogna, till sin församling och sin kyrka på jorden i adventsbudskapets tecken. Inför det lyftes människor fria till att rätt möta upp till kyrkoårets största fest — julhögtiden. Herren finne även oss beredda till det mötet, den samlingen. "Åra vare Han som kommer, Hosianna i höjden."

H. E.

PSALMBOKEN — EN SKATT

Fragment och minnesbilder av Viola Ernmar.

Bortsett från barnapsalmen Tryggare kan ingen vara och Ett litet fattigt barn jag är, var det psalmen 396 vers 2, som jag först lärde mig som barn. Händelserna kring detta tillfälle stå mycket klart i mitt minne.

Sommarens friluftsgudstjänster

Den gångna regndigra sommaren har just inte precis inbjudit till så värst mycket friluftsliv. De båda söndagar, som komminister Ernmar anordnat friluftsgudstjänster, har dock gynnats av, om än inte önskeväder, så dock uppehållsväder.

Söndagen den 12 augusti samlades vi, omkring ett 20-tal personer, utanför det forna skolhuset vid Bergmansgården på Arkö. Vi som kom från fastlandet fraktades dit med lotskuttern, från Hästö kom det några, samt grannar från Arkö, och även några sommargäster. Komminister Ernmar predikade över dagens text, och kantor Cronberg ackompanjerade psalmsången på den transportabla orgeln. Efter andaktsstunden bjöd Betty Bergman, gästfri och fägsam som alltid, på kyrkkaffe och gott hembakat i sin hemtrevliga stuga.

Den andra friluftsgudstjänsten hölls söndagen den 26 augusti ute vid ödekyrkogården på Aspö. Vädret var soligt, fast något blåsigt. Omkring 25 personer hade mött upp, ditfraktade med Svanen.

Gudstjänsten inleddes med psalm 564, varefter komminister Ernmar predikade över en text från Uppenbarelseboken. Efter ytterligare några psalmer serverades kyrkkaffe ombord på Svanen. Kollekt upptogs till ödekyrkogårdens vård och underhåll.

Ewy

Det var dagarna före jul. Mor stod i köket och bakade. Det var frostrosor på köksfönstret, och snöflingorna därute dalade ner, tätt, tätt. Det hörde till seden hemma, att vi barn till jul skulle lära oss någonting att sjunga eller läsa på julafton. Vid det här tillfället var jag i förskoleåldern och inlärde nu, med mors hjälp, Jesu, låt mig städse börja . . . Städse, ett sådant konstigt ord, var min kommentar, som mor upplyste att det betydde alltid. Denna psalm har följt mig genom livets skiften och är alljämt min bön.

I de första skolåren sjöng vi ofta psalm 210, redan då fann jag orden sköna, och stäms alljämt alltid till andakt då jag hör den. Under sjukdomstider kan psalmboken bli en god och kär läsning. Där finns så mycket som man först i ensamhet och avskildhet lär sig att förstå och begrunda. Under en sådan tid i mina ungdomsår kom psalm 447 att höra till favoriterna. Vi var fyra unga flickor som under en tid följdes åt genom ett sjukrums enahanda. Varje kväll sjöng vi psalmen som omnämnts, det blev glada 6-ans signatur.

I min mors föräldrahem sjöngs det mycket. Mormors psalm var 407, hon sjöng den med klar röst in i sena ålderdomen. Denna psalm var också hennes ledfyr under strävsamma år. Hennes enkla, klara levnadskodex var just: Tjåna Gud, gör rätt mot din nästa, så behöver du ej frukta något.

Under krigsåren hade jag tjänst som biträdande föreståndarinna på ett barnhem. Där sjöng vi ofta psalm 492. Både små och stora fann trygghet i denna psalms ord under ofredens tid.

I Dalarna är det välbekant att psalmsången är en levande realitet. Psalmen 144, sjungen i Dala-koral, hör till det som man gärna vill höra om och om igen.

Om denna psalms författare kan nämnas, att han var prost i HäradsHAMMAR åren 1573—1655.

Min goda vän Barbro rycktes bort, bara några och tjugo år gammal. Hennes psalm var 594 som hon alltid ville höra. Den dag hon skulle ha fyllt 22 år, låg hon på bår i gravkapellet hemma.

Och medan de 22 ljuslågorna fladdrade, sjöng vi, en liten skara jämnåriga, denna psalm. Själv hade hon utan bitterhet fått gå att möta sin frälsare.

Psalm 187 har jag på senare år lärt mig att älska. Den sjöngs i Abo Domkyrka en lördagsafton, vid den nattvardsgång som anordnades vid det åttonde nordiska prästfrumötet i aug. 1962. De finsktalande sjöng den på sitt språk — och hur de kan sjunga. Vi övriga sjöng den på svenska, norska och danska.

Långt från denna bygd finns en liten enkel kalkstenskyrka, med anor från 1100-talet. Församlingen är liten, kyrkan enkel, med få utsmyckningar. Där sjöngs ibland som växelsång vid vespren ps. 445. Belysningen var ej alltid tillräcklig, då el-ljus saknades. Men det blev en säregen stämning, inte minst med tanke på att psalmen är från 1500-talet. Det var forntid och nutid som möttes. I vårt eget hem sjunger vi gärna ps. 482 vid andaktsstunderna. Ja, detta har ju bara varit ett axplock, säkert har vi alla vår psalm, som har blivit särskilt dyrbar för oss.

Och så till sist. Tänk om vi här i Jonsberg kunde bli en sjungande församling. Lära oss att sjunga av fullaste hjärta. Hjärtats nyckel heter ju sång. Svenskyborna kan sjunga — i stämmor — oövade.

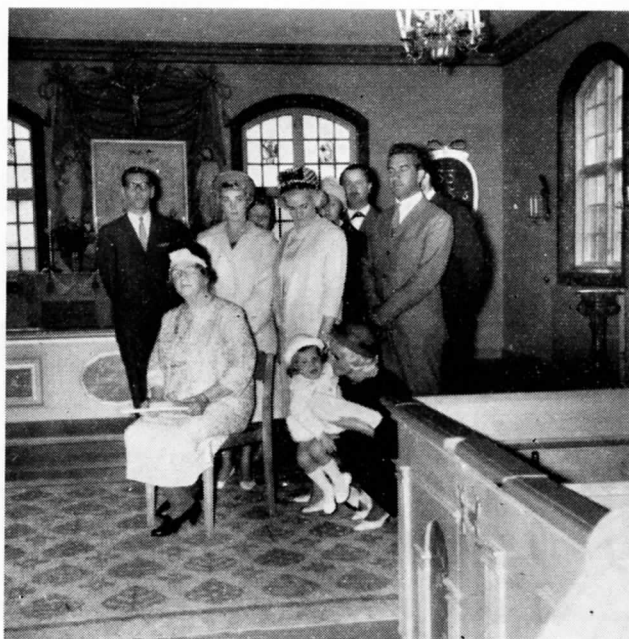
Högtidligt i Jonsbergs kyrka på MORS DAG

Det var Mors Dag på ett alldeles speciellt sätt i Jonsbergs kyrka i år. I samband med högmässan utdelades då F.Ö.B.-belöningen för Moderlig Gärning till fru Elisabeth Lundmark, Betanien, Isnäs.

Gudstjänsten inleddes med psalmen 306 vers 1, Jag lyfter mina händer upp till Guds berg och hus. Prosten Erik Graham, Ö. Husby, var officiant och talade över Böndagens predikotext. I en manande predikan framhöll han bödens stora välsignelse och glädje. Bönen är det kristna livets pulslag, framhöll prosten, där bönen tystnar där vissnar den kristna tron ner. Det ligger mycket i det gamla talesättet att förlita sig på Guds försyn, i våra dagar ersättes den i många fall med en mascot i bilen.

Efter högmässans slut följde så den vackra och högtidliga ceremonin, då fru Lundmark, omgiven av barn och barnbarn, framme vid altarrunden fick mottaga F.Ö.B.-belöningen, bestående av brosch, diplom, psalmbok och bankbok. Utdelare av attributen var F.Ö.B.-lokalavdelningens ordf. fru Asta Brandel, Jonsberg, som höll ett varmhjärtat tal till Dagens festföremål.

Man frågar sig, yttrade fru Brandel bl. a., hur kan en människa gå i land med så mycket arbete som det denna moder har utfört. Med kärleksfull men fast hand har hon fostrat sina många barn till präktiga och redbara samhällsmedborgare. Kraften därtill har hon fått av den kärlek som går genom världen och som funnit uttryck i den vackra dikt: Var finns den kärlek som intill döden står oförändrad i alla öden, varav fru Brandel läste en vers. Vi inom F.Ö.B. sade hon, är både

Fru Elisabeth Lundmark i kretsen av sina anhöriga

glada och stolta över att få överlämna utmärkelsen åt en så välförtjänt mottagare.

Den vackra och stämningsfulla högtidligheten inramades av sång av studeranden fröken Anna-Lisa Cronberg, som före utdelningen sjöng: Det gäller, av Hannikainen, och som avslutning: Lovoffer, av Josefsson, som de till omkring hundralet uppgående kyrkobesökarna ähörde stående.

Efteråt samlades man till kyrkkaffe i Hemgården, där F.Ö.B.-medlemmar, iklädda sina vackra hembygdsdräkter, serverade. Prosten Graham underströk i ett tacktal ytterligare hyllningen för fru Lundmark, och trodde sig kunna konstatera att dagen skulle för henne och hennes anhöriga bli ett oförgätligt minne och önskade att psalmboken som ingick i gåvorna skulle få bli en släktklenod.

Om vänner . . .

Forts. fr. sid. 7

gravfält från vikingatiden, som han funnit på Kålebo mark var en minnesvärd händelse. Och det var en fröjd att lyssna till huru han både med ironiens vapen och med verklig sakkunskap korrigerade experten på forntidsgravar. Han ägde bohemens oro men kunde trots sjukdom och trots detta levernets mångahanda bekymmer dock med optimism drömma om morgondagen.

Stillhet och ro vilar över minnet av de stunder jag tillbringade tillsammans med skomakare Robert Vilhelmsen i Vilhelmsro. Visst kunde det glimma till av ungdomens livlighet när han berättade om sina sjöfågelsjakter tillsammans med Frans Eriksson, som nu bor i Drörsörp, men han talade också gärna om den tid då han tjänstgjorde som kyrkoväktare. Vad han än ägde i detta livet, några ovänner ägde han icke.

Bland medarbetarna i de kyrkliga sällskaperna är det en hel rad som träder fram och om vars dagsverken det vore mycket att skriva. Enbart vördnad och tacksamhet känner man inför minnet av de bestämda och

redliga fruarna Selma Jonsson i Glofshult, Hilda Kjellgren i Skricketorp, Erika Karlsson i Arkösund och Tekla Andersson i Anneberg. Till raden av sällskapsfruar hör också fru Anna Karlsson i Ljungberga, älskvärd och vänlig, saknad av alla.

Till sist skall jag nämna lilla "Moster Lotta" i Hagerstorp. Hon har nyligen slutat sina dagar och hann inte fira sin 90:de födelsedag. Hon hör till de första som jag blev bekant med i Jonsberg och det skedde vid hennes makes nämndeman J. Andersson död och begravning. Tillsammans med f. kyrkovärdsmor fru Svensson i Fettsäter och fru Emmy Andersson i Lindö var hon exempel på gammal fin svensk kyrkofromhet.

Ännu många fler namn kommer mig i tankarna, men utrymmet medger inte att alla kommer med. Mycket mer vore också att skriva om dem som blivit nämnda, men många minnen och många samtal hör med till vad som sagts i förtroende, varför de får förbli vår hemlighet.

Må Gud giva dem alla, både nämnda och onämnda, den eviga glädjen!
Sven Westin.

Konfirma

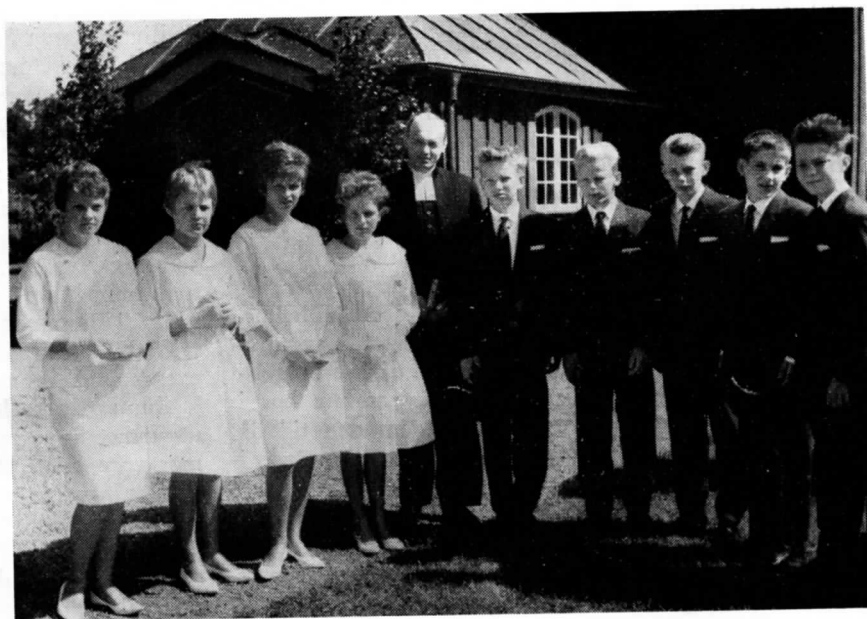
1909 ÅRS KONFIRMANDER

Överst t. v. Edvin Yxberg, Arkösund, Erik Johansson, Norrköping, Harald Hemmingsson, Söderköping, Hildemar Husberg, Arkösund, Edvin Pettersson, Arkösund, Axel Skärlund, Aspöja, Elsa Hjelm, Norrköping, Tora Yngve, Elvan, Ingeborg Andersson, Häradshammar, Emilia Frodig, Söderköping, Elsa Holm, Oxelösund.

Överst t. h. Olof Lundell, Norrköping, Gunnar Svensson, Nacka, Lambert Andersson, Kuddby, Alf Larsson, Norrköping, Gunnar Andersson, Arkösund, Erik Hallgren, Nora, Nils Samuelsson, Katrinehalm, Bernhard Jonsberg, Norrköping, Harald Palmgren, Arkösund, Olof Andersson, Söderköping, Karl Pettersson, Stockholm, Karl-Axel Färnstrand, Arkösund, Lars Larsson, Köping, Erik Olofsson,

KONFIRMERADE

23 JUNI 1962

Årshjuleum

1932 ÅRS KONFIRMANDER

Norrköping, Arne Moberg, Söderköping, Sven Jonsson, Ö. Husby, Valle Bodin, Norrköping, Märtha Andersson, Kuddby, Anna-Lisa Skördén, Norrköping, Ingegerd Åberg, Kättinge, Karin Andersson, Nyköping, S. Lundell, Ö. Husby, Maj Gustafsson, Oxelösund, Ingrid Jansson, Johannes-hov, Eva Augander, Norrköping, Gunborg Danielsson, Norrköping, Astrid Eriksson, Storvik.

Nederst t. v. fr. v. Gunilla Larsson, Inger Andersson, Lena Larsson, Marita Appelqvist, Birger Fredriksson, Karl Göran Pettersson, Per Vilhelm Larsson, Ulf Grimsell, Ingvar Johansson.

Nederst t. h. fr. v. Göran Hemmingsson, Björn Aronsson, Kjell Eriksson, Carl N:son Ahlgren, Ivan Pedersen, Hans Jörgen Haslum, Ulla Kalin, Agneta Poignant.

KONFIRMERADE
7 JULI 1962

VARDAGSPROBLEM I ETIOPIEN

Etiopien är ett mycket gammalt land. Här vid Blå Nilens källflöden låg den sköna drottning Sabas rike. Än i dag lever människorna i det förflutna. Prästerna är klädda som på Jesu tid, dansar sina ålderdomliga tempeldanser, bränner rökelse och myrra. På julnatten samlas de och läser bibeln högt från pärm till pärm, i skift vid bloss, på kyrkospråket Gees som ingen människa idag begriper. Utanför kyrkomuren ligger krymplingar och tiggare i stilla väntan på en allmosa.

Men innan jag berättar några glimtar från etiopiskt vardagsliv, måste jag betona att vi utlänningar ej bör kritisera folket i Afrika och sätta oss till doms över deras seder, bruk och levnadssätt. Tro inte att vårt levnadssätt alltid är det bästa och allena saliggörande. Nej, långt därifrån. Det passar kanske oss men inte våra grannar i fjärran länder.

Mycket finns att berätta. Jag kunde skriva om palats och kejsare och österländsk mystik. Om export, import och industri. I stället skriver jag om enkla människor på landet.

Den etiopiske bonden och hans hustru (ibland har han två) är mycket glada och gästfria trots sin svåra fattigdom. Han plöjer jorden med tråplog och oxar, hon bär vatten i kruka från floden, en mil att gå ibland. Bristen på vatten är besvärlig och under den stora torrtiden kommer inte en droppe regn. Där det är särskilt långt till källan eller floden fraktar etiopierna vatten i ut- och invända åsneskinn som sedan en levande åsna bär hem till hyddan. Det är nära till grundvattnet men det finns inga borrhaskiner och följaktligen är det livgivande vattnet oåtkomligt. Nästan allting går att odla, särskilt om man kan ordna med bevattning. Bomull, kaffe, bananer, majs, vete och durra. Det vanligaste sädeslaget är teff (*Erag. Abyssinica*) ett mellanting av timotej och havre som användes till brödsäd.

Jordbruket är primitivt och enkelt. Allt skördas för hand med skära och bäres till tröskplatsen. Det är kvinnan som får bära, någon vagn existerar inte. Hon skall också ordna med trösken. Först hackar hon av gräset på en slät yta utanför hyddan och lägger sedan på en smet av kodynga och vatten. När dyngan och vattnet fått torka i den brännande solen blir tröskplatsen hård som cement. Kärvarna kastas ovanpå och sedan får oxarna gå runt, runt och trampa ur säden. Bonden går sist, skriker och ryar och håller den sista oxen i svansen. Oxarna trivs och äter så mycket de hinner och orkar. Inte blir det många säckar att sälja.

Herrn i hyddan vill gärna bjuda, på middag för att visa hur duktiga fruar han har. Det är alltid lika roligt även om man vet vad som serveras. De enkla etiopierna äter samma mat, samma rätt, varje dag hela året om. Det är Injera och barbaré, stora tunna surbrödskakor och en fruktansvärt stark pepparsås. På ett litet flätat korgbord lägger frun upp lika många kakor som det är middagsgäster och ovanpå surbrödet tömmer hon upp pepparsåsen. Slutligen får alla ett skalat kokt ägg. Måltiden börjar högtidligt. Utan kniv och gaffel. Man tar en flik av surbrödskakan och tar tag om någon köttbit i såsen som ser läcker ut och stoppar i munnen. Det var

lite svårt första gången jag skulle klämma sönder ägget med fingrarna och plocka i mej. Snart lärde man sig förstå finessen. Vad skall vi med kniv och gaffel till egentligen??? Fästfolk hade sina speciella seder. De matade varann med de läckraste bitarna.

Skolan är ett särskilt bekymmer. Bara fem på hundra etiopier kan läsa. Den som kan skriva är en stor man. I de flesta byar vill man ha skola men det finns inte lärare och inga pengar att avlöna en lärare med. Bildningen står högt i kurs men det amhariska alfabetet är besvärligt med över 200 bokstäver. Jag såg en mor som köpte en bok till sin lille son. Hon kunde inte själv läsa, valde noga bland häftena i standet, och räknade omsorgsfullt bladen. Ju flera blad dess bättre bok, var hennes enkla regel.

Livet för dessa människor skulle te sig ganska ljus om inte hemska tropiska sjukdomar och vidskepelse gjorde tillvaron så grym och skoningslös. Spetälska med lossnande kött, malaria och elefantiasis där benen sväller upp och spricker sönder var syner som man sent skall glömma. Det är långt emellan klinikerna och i vissa provinser är det 500.000 människor på varje läkare. Inte heller finns någon form av sjukhus. Den fattige har inte råd att gå till doktorn. Det finns många medicinmän men sällan leder deras behandling till hälsa och bättring.

Barnadödligheten är en annan plåga. Hälften av alla barn dör före 1 års ålder. I vissa landsbygdsdistrikt är barnadödligheten 60 %. Orsakerna är många, jag skall nämna några.

Rakitis eller engelska sjukan är vanlig. När barnet föds har det en ljus hudfärg som modern vill att barnet skall få behålla. Därför lägger hon ungen i den mörkaste delen av hyddan. Skall hon ta med barnet ut på fältet sveper hon in det i sin Schamma (mantel) så att aldrig en solstråle kommer åt den lille. Barn dör i brist på sol i Afrika!

Vitaminfattig och ensidig mat är också vanligt. Etiopiska mödrar har också en sed att behålla barnen kvar vid bröstet långt sedan mjölken sinat och tro ändå att barnet får mjölk. Det svälter i stället.

Värst av allt är dock vidskepelsen. När barnet är knappa tre veckor gammalt går föräldrarna till trolldoktorn. Barnen blir lätt förkyllda i de häftiga temperaturväxlingarna mellan natt och dag (dagarna brännheta och nätterna kalla). Tungspenen sväller i halsen och föräldrarna tror att den kommer att kväva barnet. Då står medicinmannen till tjänst. Med en tagelsnara drar han ut tungspenen på barnet. Ofta med hjärnhinneinflammation som följd eller feber och diarréer så att barnet torkar ut i hettan. I båda fallen är utgången given — barnet dör. Om man diskuterar detta med etiopiska ungdomar säger dom att vi skall göra samma sak med våra barn. Hade inte vi fått piggen utdragen när vi var barn hade vi varit döda för länge sedan.

Detta är verkligen besvärligt att komma tillrätta med. En liten episod kan belysa sjukvårdens situation. En tid arbetade jag ute i Arusiprovinnsen i östra Etiopien med att hjälpa några botade spetälska ungdomar att röja upp

en farm i vildmarken. Där ute fanns en hednastam som tillhörde Danakilfolken. Dessa var mycket ståtliga och vackra människor. De följde sina hjordar av kameler och kor och levde på mjölk och smör och blod som de tappade ur halsen på sina kor med jämna mellanrum.

En dag kom de till oss och bar en bår med en svårt sjuk ung kvinna. Hon kunde inte föda sitt barn. Det var för stort. Hennes make var med, en ung krigare med spjut och vita sorgekläder.

De ville ha hjälp av oss. Det var 20 mil till sjukhus, otänkbart att sända henne dit. Även om det funnits väg hade varken de eller jag några pengar. En sjukhusvistelse och operation i Etiopien kostar många hundra dollar. Sjukvårdaren Aseffa som var med på farmbygget fick ge henne en spruta och tala om att vi kunde ingenting göra. Med ett sakta klagande bar släktingarna hem flickan — hem för att dö! Maken följde efter med sänkt huvud. I gryningen dagen därpå var hon död.

Nog är problemen många och fruktansvärda. Jag skall försöka med en kort sumering. FN högkvarteret i Addis Abeba sammanfattar i tre ord: illness, illitreness and ignorens. Men det är naturligtvis inte bara sjukdom och okunnighet. Det är också brist på företagsamhet, demokratiska traditioner och ansvar för medmänniskan.

I detta sammanhang bör man minnas den etiopiske jordbrukarens situation. Han äger inte sin jord. Han får betala halva sin skörd i arrende. Hans kor mjölkar högst 2 l om dagen. 90 % av kejsardömetts folk är jordbrukare. Höga jordherrar, koptiska kyrkan och kejsaren äger allt land.

En ytterligare sten på bördan är de grekiska, arabiska och indiska uppköparna som samvetslöst lurar bonden och betalar bara en bråkdel av vad hans produkter är värda. Jordbrukaren kan inte läsa och skriva och är följaktligen hjälplöst utlämnad till uppköparens godtycke. Det finns bara en väg och det är kunskap och åter kunskap. Det fordras också hjälp utifrån.

Slutligen vill jag säga att den lilla SLU-grupp som reste ned till Etiopien för att studera och arbeta på intet sätt är förblindad av entusiasm. Vi har fått se så mycket elände och mänsklig förnedring, sett den djupaste orättvisa och lidande utan gräns speglad i den döende moderns ögon. Men, vi har också sett unga etiopier kämpa och hoppas och arbeta på sitt lands framtid.

Det är med ödmjuk glädje vi går att hjälpa dem, så långt resurserna förslår.

Det är också med glädje och tillfredsställelse man konstaterar att förståelsen för våra medmänniskor i fjärran på verkligt allvar har börjat att vakna hos vårt folk.

Urban Palmgren.

Bra sagt:

Några bättre levnadsregler än Tio Guds Bud har ännu inte utkommit. Därför är det bäst att försöka att leva efter dem.

*Folkskollärare Per-Henrik Brolinsson.
Häradshammar.*

DE GAMLAS DAG

Söndagen den 9 september, en av de få söndagar under sommaren som uppehållsväder rådde, samlades vi traditionsenligt till högmässa, nattvardsgång och efterföljande samkväm i Hemgården.

Omkring 150 inbjudningar hade skickats ut, alla församlingsbor som är 65 år och däröver erhålla personlig inbjudan. Ett 100-tal hade mött upp, och omkring 50 gingo fram till nattvardsbordet.

Efter högmässans slut, där fröken Anna-Lisa Cronberg efter altartjänsten, sjöng: Herre Gud vad din jord dock är skön, samlades vi i Hemgården, där medlemmar av föreningen Systerkedjan väntade med dukade, blomprydda kaffebord.

Under kaffedrickningen fick vi njuta av vacker musik, utförd på piano och violin av kantor Cronberg och Nils Ingvarsson, Kättinge. Därefter visade folkskollärare Roland Almkvist stämmingsfulla stillbilder i färg, utgivna av Diakonistyrelsen och visande olika kyrkointeriörer, bl. a. av den berömda sju-armade ljusstaken som finns i Storkyrkan i Stockholm.

Gästernas tack för det trevliga samkvämet och förplägningen, framfördes av befallningsman John Pettersson, som även framförde en hälsning från Jonsbergs förre kyrkoherde Sven Westin, Tunaberg.

Fru Alva Lambertz, Norrköping, tidigare prästfru i Jonsberg, och initiativtagare till föreningen Systerkedjan, var närvarande, och uttalade sitt tack för att hon fått komma och träffa så många av sina forna församlingsbor.

Kollekt upptogs till det katastrofdrabbade Iran och inbringade den vackra summan av 234 kronor.

Den trevliga och i allo lyckade festen avslutades med bön av komminister Ernmar samt med unison psalmsång.

Ewy.

NÄR VI BÖRJADE

Byggmästare Algot Johansson berättar.

När man som folkpensionär sitter och tänker tillbaka, och minns hur tiderna var under ens barndoms- och ungdomsår, så kan man ju inte annat än förvånas, och även glädjas, över det oerhörda uppsving som ägt rum under de senaste femtio åren, både vad beträffar levnadsstandarden, bostadsstandarden och inte minst inom det sociala området.

Som så många andra av min generation har jag sett dagens ljus och växt upp i en statarlänga, och jag kan intyga att Ivar Lo-Johansson inte överdriver när han skildrar statarnas villkor. Fattigdomen var säkert inte lättare att bära därför att den var allmän och delades av så många.

Min far hade i kontantlön 180:— kr. om året, jämte s. k. stat i naturaförmåner. På detta skulle sju personer leva. Jag minns att vi barn, för att spara strumpor och skor, gick barfota till skolan så långt fram på hösten att det hade börjat frosta på marken.

Jag är född i Östra Stenby, men mina föräldrar flyttade sedan till Östra Husby, där jag gick i skolan i tre år. Sedan flyttade vi tillbaka till Ö. Stenby, först till Rotenberg, där jag gick resten av min skoltid. Från Rotenberg flyttade vi till Näs. När jag var 12 år gammal fick jag börja att hjälpa till att försörja mig, genom arbete vid herrgården för en lön av 50 öre om dagen.

Det tyngsta arbetet var att binda säd. Där var 10 till 12 karlar som mejade med lie på de stora fälten, och det var inte så lätt alla gånger för en tolvåring att följa och binda efter sin mejare, men det gavs ingen pardon, hinner du inte med blir det aldrig karl av dig, sade min far.

När jag var 13 år fick jag en gång följa med och köra timmer till Norrköping. Körde med oxar genom stan, längs hela Drottninggatan, jag skulle inte vilja göra om det nu.

Året efter, när jag var 14, blev det ofta att gå upp klockan 4 om morgnarna för att köra till Åby med hö och säd.

Algot Johansson

När jag hade fyllt 15 år fick jag full dränglön 125 kronor om året, när jag var 18 hade lönen ökat till 240 kronor.

Efter att ha vänt klack på Malmslätt år 1912, återgick jag för en tid till lantarbetet, gick som s. k. frikarl, med en daglön om 3 kronor. När första världskriget bröt ut 1914 blev jag ju som så många andra inkallad. När jag blev fri från militärtjänsten och på nytt skulle söka mig ut på arbetsmarknaden, valde jag att börja som byggnadsarbetare. Min förste arbetsgivare inom byggnadsbranschen var Seth Stening. I hans arbetslag var jag med i något över två år. Var med och byggde en hissloge samt två arbetarbostäder. Timpengen var för mig som var nybörjare, 32 öre, kunniga träarbetare hade 40 öre i timmen. Arbetstiden var 11 timmar. Om vintrarna låg byggverksamheten nere så då måste man söka sig annat jobb. Jag högg timmer, kunde tjäna omkring 10 kr. om dagen.

Vintern 17—18 flyttade jag hem och bodde hos mina föräldrar, som då var bosatta i Skomakaretorp i Jonsberg. Den vintern högg jag åt bränslekommissionen.

Sedan började jag med byggnadsarbete igen, nu hos John Jonsson i Gåsåker. Jag var bl. a. med om att bygga om Arkösunds Konsum vid den första ombyggnaden, som sedan skulle följas av flera, den sista som bekant under innevarande år.

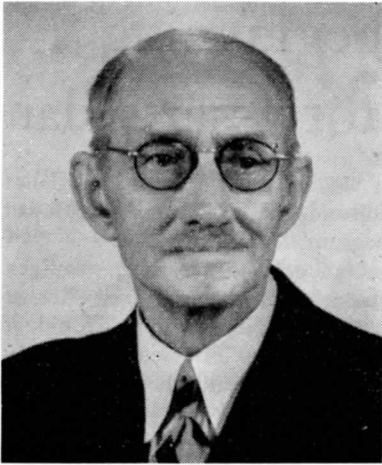
Under några år arbetade jag hos byggmästare Ernst Johansson, Arkösund. 1919 gifte jag mig. Bodde först i Brytsebo i ett par år, flyttade sedan till Isnäs där vi bodde i fem år. När John Jonsson flyttade till Norrköping övertog jag reparationsarbetet vid järnvägen, som jag arbetat med några år. I flera år hade jag endast en arbetare till hjälp, nämligen Karl Grentzelius. Arbetsförtjänsten hade då stigit så att jag hade 75 öre och Grentzelius 65 öre i timmen. Reparationsarbetet vid järnvägen Arkösund—Norrköping, och delvis även Söderköpingslinjen, innehade jag i 25 år. Jag hade under tiden etablerat mig som egen företagare, och hade 4—5 man anställda.

Min första nybyggnad på egen hand var mitt nuvarande hem, som jag byggde 1926. Mitt andra nybygge var fröknarna Anderssons villa i Kålebo. Och sedan följde det ena efter det andra. Vid ett överslag kommer jag fram till att jag har utfört ett 15-tal nybyggnader, samt ännu flera ombyggnader hos lantbrukarna i trakten. Dessutom var jag under mina senaste år som byggmästare entreprenör för restaureringen av kyrkorna på Vikbolandet. 1950 började vi med Häradshammars kyrka. Sedan har följt Ö. Stenby, Ö. Husby, Konungsunds, Jonsbergs samt Dagsbergs kyrkor.

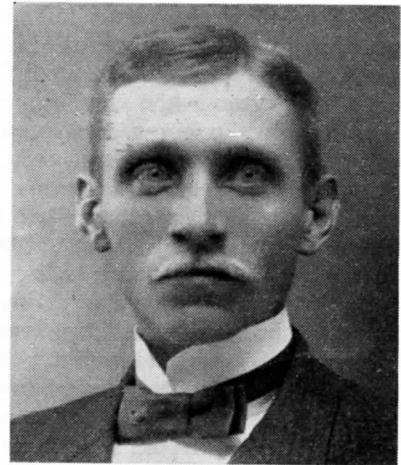
Arbetsstyrkan var under de sista åren uppe i 14 till 15 man.

För fyra år sedan, när jag blev folkpensionär, överlämnade jag rörelsen till mina båda äldsta söner, som började som lärpojkar hos far sin när de var i 14-årsåldern.

Som ett exempel på hur tiderna ändrats, som jag nämnde i början av denna artikel, kan nämnas, att en

Två av pionjärerna för Arkösunds Konsumtionsförening. Nämndeman Arvid Danielsson, Kålebo, och lantbrukaren Magnus Andersson, Stenvik.

Under tecknad har blivit ombedd att lämna ett bidrag till artikelserien När vi började, i Jonsbergs Tidning. Jag tänkte då, att det kanske kunde vara av intresse för läsekretsen med en kortfattad exposé över Arkösunds Konsumtionsförenings tillblivelse och utveckling under åren.

Med denna artikel vill jag främst ge en postum hyllning åt pionjärerna som startade föreningen, och med oförtröttat nit arbetade för den, hedersmän som nu är borta, men som lever kvar, vördade och aktade, i vårt minne och i det verk som de lämnat efter sig.

Hur kom ni på idén att bilda en konsumtionsförening härute i skärgårdskanten? Frågan ställdes till nämndeman Arvid Danielsson vid föreningens 25-årsjubileum år 1939.

Och svaret blev: Jo, saken låg så till, att åren 1914—15, kom det hit till orten en del landstormsmän från skilda håll i landet, och vi kom i resonemang med dem om olika spörsmål, bl. a. diskuterade vi Kooperation, och vi var några stycken som nog tyckte att det borde finnas en konsumtionsförening härute.

kunnig byggnadsarbetare nu avtalsenligt har en timpeng på 6 kr. och 8 öre, jämte kompensation. Jag vill också gärna framhålla, att jag har haft den stora turen att alltid ha haft duktiga och ansvars-kännande arbetare, och kamratskapet och arbetsgemenskapen har alltid klaffat utmärkt, något som är av den allra största betydelse både för trivseln på arbetsplatsen och för arbetsresultatet.

Ja, det ovan sagda är ju minnen och erinringar, mest från arbetslivet och, som sagt, från den alltjämt fortgående utvecklingen. Kanske skall jag till sist berätta ett minne av en upplevelse som jag nästan tror mig vara ensam om i Jonsberg.

Jag har sett Kristina Nilsson, grevinna de Casa Miranda, och har hört henne sjunga. Det var när jag som 16 eller 17-åring arbetade på Näs, som hon kom dit som gäst hos patron Svahn. Hon var då omkring 70 år, men sångrösten hade hon kvar. Hon stod på stora trappan och sjöng för godsets underlydande och en hel del folk som kommit dit för att få se och höra henne. Jag minns till och med den sång som hon började med: Jag har en vän på böljan blå, han sviker aldrig mej.

En lantbrukare Emil Ohlsson, arrendator på Isnäs gård, kom från en trakt där det fanns en sådan förening, vars värde han insett, och han ansåg att något i den vägen borde vi också göra här. En annan initiativtagare var en pensionerad lots Svante Berg och det fanns flera andra intresserade, som slöt sig samman och började sondera terrängen.

Den 21 mars 1915 hölls det första, förberedande sammanträdet i Ordenshuset i Kålebo, då herr Leon Johansson från Norrköping höll föredrag om Kooperation. Magnus Andersson i Stenvik fungerade som ordf. och Arvid Danielsson som sekreterare.

En kommitté tillsattes för att ordna förarbetet, och valda blev lantbrukare Emil Ohlsson samt banvakterna C. J. Asklund och C. F. Eriksson. Redan den 27 mars hölls nästa sammanträde, man tycks ha följt parollen att smida medan järnet var varmt.

Vid följande sammanträde, den 11 april, hade man teckningslistor i gång, och nu diskuterades frågan om var den planerade affären skulle placeras. Det fanns två förslag, Öbnebo eller Arkösund, men man enades om den senare platsen såsom mest lämplig.

Den första styrelsen fick följande sammansättning. Ordf. Emil Ohlsson, vice ordf. Karl Ramstedt, sekr. C. F. Eriksson, v. sekr. Svante Berg och kassör Arvid Danielsson. Firmatecknare blev Arvid Danielsson och Magnus Andersson.

Föreningens första revisorer: Gustaf Andersson, Arkö, Oskar Ramstedt, Viskär, och C. J. Asklund, Gåsåker.

Efter ytterligare ett orienterande föredrag av herr Leon Johansson och insamling av tecknade medel, var man så redo att öppna affären den 3 okt. 1915. Affärslokal hade förhyrts i fastigheten Karlshamn, som ägdes av byggmästare K. J. Månsson.

Föret blev trögt i portgången, på grund av varubrist och stora prishöjningar var det under de första åren svårt att lotsa fram företaget. Några direkta ekonomiska svårigheter kan dock ej skönjas i de årsresultat som framvisades.

På ett styrelsesammanträde i aug. 1917 meddelade föreningens föreståndare Emil Fröjd, att lysfotogen ej mera fanns att tillgå. Arvid Danielsson och föreståndaren fick då i uppdrag att anskaffa karbidlampor, som ju var, som vi minns, en typisk husgerådsartikel från denna kristid.

Som en följd av affärens raska utveckling, visade sig snart de innehavda lokalerna var otillräckliga, varför medlemmarna uppmanades att bilda en byggnadsförening, som genom köp eller nybyggnad skulle anskaffa lämplig lokal. En byggnadsförening kom också till stånd år 1917, och ett spannmålmagasin inköptes och moderniserades. I nov. 1919 var de nya lokalerna färdiga att tagas i bruk. Medlemsantalet växte oavbrutet och omsättningssiffrorna steg och var år 1919 uppe i 161.832 kr.

Styrelse och föreståndare hade fullt upp att göra med att anskaffa varor och sköta butiken. Tidvis tjänstgjorde t.o.m. nämndeman Arvid Danielsson som biträde.

Byggnadsföreningen upplöstes år 1930, då konsumtionsföreningen övertog medlemmarnas andelar. Det är mycket intressant att taga del av verksamheten och studera de nästan otroligt välskrivna protokollen från de första 25 åren.

När man studerar föreningens utveckling så ser man att affären stadigt växte, och att det är många problem som styrelsen haft att brottas med under årens lopp. Det har varit lokalproblem, personalproblem, bl. a. beroende på inkallelser, och mycket annat.

Men styrelsen kände sitt ansvar och lämnade ingen möda ospard för föreningens bästa. Mycket varor har föreningen förmedlat till sina kunder, och medlemmarna har i sin tur även genom föreningen fått avsättning för många olika varuslag. Upphandling har under årens lopp skett av smör och ägg och dessutom av nypon, fisk, särskilt strömming, som under 20-talet levererades i rätt stora mängder till ett flertal platser i landet. Vidare har Konsum köpt ull, stickulle, frukt och bär, potatis, rotfrukter och säd.

År 1936 öppnade Konsum en filial i Jonsberg, som dock numera avvecklats. Under år 1938 framkom från medlemmarna i Arkösund önskemål om, att föreningen skulle börja att saluföra även mjölk då det från lantbrukarnas sida blivit allt större anslutning till Mjölcentralen, och svårigheter börjat uppstå att få köpa mjölk och gräde i Arkösund. En ändamålsenlig och prydlig liten mjölkbutik inrättades då i en flygelbyggnad och redan första året såldes här mjölk och gräde för 8.800 kr.

Beträffande affärslokalerna måste man ju följa tidens krav. År 1932 beslöt man att bygga om butiken, och då moderniserades särskilt inredningen. År 1935 fick man en modern charkuteributik med kylanläggning, och år 1953 var tiden inne att förvandla affären till en modern snabbköpsbutik. Under det senaste året har ju så affären, som vi alla vet, utbyggt och ytterligare moderniserats. Så har Arkösunds Konsumtionsförening, från den blygsamma starten år 1915, med en årsomsättning av 11.000 kr. utvecklats till att till 25-årsjubileet redovisa en årsomsättning på 257.000 kr., och härom året passerades halvmiljonstrecket.

Givetvis är det ju i mycket hög grad konjunkturen som bidragit till detta storartade resultat. Men ytterst så är det ju i alla fall på kundkretsen det beror om en affär skall kunna bära sig och gå framåt. Och om kunderna skall trivas med sin affär beror ju i sin tur på personalen och den service som meddelas. Och i Arkösunds Konsum har vi haft den stora turen att alltid lyckats få trevlig, kunnig och ansvarskännande personal, något som en gammal ordförande är särskilt glad och

En lotsbegravning i Jonsberg för 75 år sedan

I höst i år var det 75 år sedan kanalbåten Pallas strandade utanför Arkösund, på ett grund som sedan dess bär namnet Pallasgrundet.

Vid detta haveri omkom två jonsbergsbor, nämligen kronolotsen P. V. Grentzelius, och ynglingen August Vesterberg, båda från Arkö. I Norrköpings Tidningar för den 4 oktober 1887, som en intresserad läsare av Jonsbergs Tidning ställt till förfogande berättas om begravningen av de förolyckade.

De vid ångaren Pallas strandning drunknade, kronolotsen P. V. Grentzelius och ynglingen Vesterbergs stoft, nedsänktes i förgår middag i det tysta hvilorum, i hvilket vi alla en gång skola erhålla en fristad efter livets stormar.

En sådan högtid försiggår i skärgården på ett helt annat sätt än i staden. Redan kl. 6 på morgonen samlades gästerna, mest lotsar och invånare i Arkö by, i sorgehuset. Kistan fördes derifrån ned till stranden, sattes i en större båt, som, följd av flera andra och styrande kurs åt Arkö lotsplats, i den gråa morgondimman bildade en dyster och värtalig tavla.

Ankomne till Arkö lotsplats, låg lotsångaren Norrköping, som i tjänsteärende ankommit dit föregående dag, i beredskap med sina flaggor på halv stång. Efter ångaren fastgjordes likbåten och några andra båtar, hvarjemte de dödas efterlevande, jemte några begravningsgäster, mest fruntimmer, gingo ombord. Under sakt a fart gled ångaren derpå åt norr, och dödens regatta smög sig tyst förbi de med sorgflaggor beklädda stränderna åt Jonsbergs kyrka till. Öfver allt, där sorgetåget framgled, hade vid stränderna samlat sig folk, för att vifta ett sista farväl till de döda vännerna. Framkomne till kyrkan buros de kranssprydda kistorna upp, efterföljda af processionen, som ordnade sig i en lång kö och slutligen stannade vid den gemensamma grafven, hvari de nu orörliga kvarlevorna af de för några dagar sedan lifskraftiga personerna nedsänktes.

Forts. på sid. 20

tacksam över. Och ävenså har samarbetet styrelse—personal—medlemmar varit glädjande gott under alla de år som jag varit med.

Jag var inte med vid starten, bosatte mig i Arkösund år 1933, men sedan dess har jag varit Konsumkund, och jag hade i flera år förmånen att få samarbeta med några av de gamla hedersmän som jag omnämnde i början, män som Magnus Andersson och Arvid Danielsson, om vilka det med fog kan sägas med ett ord ur skriften, att i deras hjärtan inte fanns rum för svek.

Jag är också synnerligen tacksam mot Jonsbergs Tidnings redaktion, att jag har fått detta tillfälle att till den nya generation som nu går för att handla i Konsum, och som kanske läser detta, erinra om dem som började, de som gjorde grovarbetet, och som i enighet och framsynthet startade detta företag, som varit och fortfarande är till nytta i hushållens tjänst. *Gunnar Persson*

Arkösund

HEMLÄNGTANS LAND

Bibeln berättar om hemlängtan. I psaltarens 137 psalm finns gripande verser om längtan till hemlandet: Vid Babels floder, där sutto vi och gräto, när vi tänkte på Sion. — I pilträden som där voro hängde vi upp våra harpor. — Ty de som höllo oss fångna bådo oss där att sjunga, och våra plågåre bådo oss vara glada: "Sjungen för oss en av Sions sånger". — Huru skulle vi kunna sjunga Herrens sång i främmande land?

Så låter psalmisten i psalmens fyra första verser sitt hjärtas längtan bryta fram. Han kände sej inte hemma i främlingslandet. Det var så långt från Babels floder till Sions stad. En jude kände sej rotlös i den stora världsstaden Babylon. De bodde mitt ibland främlingar som de inte hade någon gemenskap med och som dyrkade andra gudar. Kanske skulle man aldrig få återse hemlandet och Jerusalem.

Hemlängtan är också en verklighet i vår tid. Vid besök i USA blir man i början förvånad att höra svensk-amerikaner omnämna Sverige som hemlandet, när de bott kanske hela sitt liv i Amerika och är amerikanska medborgare, sällan använder sitt modersmål, svenska språket osv. Men trots allt är Sverige för dem hemlängtans land. Såsom judarna längtade till Sions stad, Jerusalem, så längtar i dag mången svenskfödd i Amerikas storstäder till landet i höga nord. Och det är väl lika ovisst som för psalmisten i Babel om de någonsin mer kommer att beträda hemlandets jord.

På det stora amerikanska sjukhuset är det en svensk-amerikansk kvinna som inte har många dagar kvar på jorden. Hennes längtan till hemlandet Sverige är gripande. Hon emigrerade som ung till USA och har nu vistats där i 60—70 år. Hon har lyckats bra i livet, men aldrig haft tillfälle återse sin hembygd. Hon nästan biktat sej för den besökande pastorn och säger: Jag vet att jag inte har många dagar kvar, jag vet att jag aldrig skall återse mitt hemland Sverige, men jag älskar Sverige.

Där är 90-åringen, bördig från Vikbolandet, med syster i Jonsberg, som i sin ungdom emigrerade från Östergötland till framtidens land. Fastän nittioårig besöker han varje söndag sin augustanakyrka som han tillhört i över sextio år. Ensam hittar han fram genom Chicagos brusande trafik till templet. Han deltagar i bön och lovsång. Här känner han sej hemma. Kyrkan är ett stycke Sverige för en svenskamerikan. Samma gudstjänstordning nästan som i svenska kyrkan. Och ända till för något tiotal år sedan predikan på svenska språket.

Till denne gamle vikbolänning och sverigeälskare måste den svenske pastorn komma hem en gång i veckan för att tala om Sverige, om Jonsberg, om Vikbolandet, och läsa svenska psalmer för honom. Själv överraskade han besökaren med att utantill läsa de psalmer han lärde sig under konfirmationstiden i Östra Ny. Bl. a. läste han gärna och kanske hade läst varje kväll sedan han landsteg på amerikansk jord de två sista verserna av ps. 442. Vad jag i dag har syndat, Av världens flärd förblindad, O Gud förlåt mig det. I Jesu namn jag beder, Att Du mig alltid leder På livets väg i Jesu fjät.

— Giv att jag icke saknar I morgon när jag vaknar, Din milda allmaktshand, Som mig i alla dagar Beskyddar och ledsagar Omsider in i livets land. För mr Nelson var Sverige hemlängtans land och svenska kyrkans psalmbok en dyrbar skatt.

Kanske får jag frammana ännu en bild av en Sverigeälskare. Den svenskfödde tandläkaren i Chicago, nu sextioårig, i tonåren utvandrad från Sverige, men sedan dess aldrig återsett Sverige. Han är stolt över sin svenskbörd, vill veta allt om Sverige, följer med i tidningar och tidskrifter vad som sker i hemlandet. I hans hem talas svenska. Hans vuxna barn talar svenska flytande. Ja, till och med hans amerikafödde måg talar obehindrat svenska. Jag nämner detta då det vanliga är att inte ens barnen till svenskfödda föräldrar talar svenska.

Nu lider emellertid inte alla svenskamerikaner av hemlängtan. För att inte bilden skall bli falsk måste detta sägas. Då min hustru och jag i somras besökte Chicago blev vi inbjudna till goda vänner, tre svenskfödda syskon, som bor i eget hus. De invandrade före sekelskiftet till USA. Och de har lyckats mycket bra i det nya landet. De är också så gästvänliga att vid varje amerikabesök får vi gästa deras hem. Under middagsbjudningen rådde jag säga till en av systrarna, Ellen, skulle Du inte vilja hälsa på i Sverige. Du kunde komma till oss i Hällnäs prästgård. Trots tioårig vänskap och bekantskap kände jag inte till hennes inställning till hemlängtans land, Sverige. Det kom därför som en kalldusch när den annars vänliga Ellen gav ett skarpt svar: aldrig mer tillbaka till det otäcka landet. Min hustru och jag kände det som om någon smädat far eller mor. Och vi blev bedrövade över inställningen till hemlandet. Så småningom har vi dock förstätt henne. Dessa systrar kom från sekelskiftets Sverige, från ett fattigt torp i Västergötland. En av systrarna var mycket begåvad och ville bli lärarinna. Men godsägaren som hon bad om hjälp till seminariestudier svarade helt brutalt att det är bättre ni allesammans ger er av till Amerika. Detta fattiga ohjälpsamma Sverige som då fanns var inte mycket att längta efter. Och Ellen kunde inte förstå att förhållandena i vårt land har ändrats.

På vår senaste resa till USA denna sommar mötte vi som vanligt stor amerikansk vänlighet och gästfrihet såväl från amerikaners som svenskamerikaners sida. Och vi fick på nytt beundra detta väldiga land med dess oerhörda tillgångar och resurser på alla områden. Men vad som stannar kvar i minnet är ett besök i en amerikansk kyrka. Jag hade medverkat och talat, då någon av åhörarna reste sig upp och önskade att även min fru skulle säga något. Min hustru talade då om amerikansk vänlighet, gästfrihet och framhöll vår glädje att få tillfälle att på nytt gästa detta underbara land. Till sist slutade hon dock med att helt chockerande säga, att trots allt detta jag har sagt, så är Sverige det bästa landet på jorden och vi längtar att resa hem igen.

Gunnar Odelborn.

Kyrkoherde.

I KYRKANS TJÄNST

År 1960 fick Jonsberg två representativa kvinnliga kyrkvårdar, fruarna Alice Persson, Arkösund, och Ulla Larsson, Hägebo. Alltid redo och villiga att rycka in till tjänst för sin kyrka.

Ett föredrag om IM:s verksamhet

Förra Kinamissionären fru Hertha Sommarström, Lidingö, besökte en måndagskväll i mars Jonsberg, där hon i Hemgården höll ett intressant och gripande föredrag om de flyktingöden som hon mött, och om sitt arbete inom IM. Initialerna, som betyder, både Inom-europeisk Mission och Individuell Människohjälp, betecknar den rörelse, som på sin tid startades i Östergötland, och som sedan dess tack vare goda människors offervilja kunnat byggas ut.

Man utför nu ett synnerligen välsignelsebringande arbete, främst bland flyktingskarorna i Österrike. I staden Linz har sålunda, med medel som influtit från Sverige, byggts en svenskby, bestående av 14 svenska trähus, dels tre pensionärshem, som svenskarna Elsa Brändström, Folke Bernadotte och Natan Söderblom har fått ge namn åt. Vidare driver IM ett rekreationshem och ett barnhem i Småland. Missionär Sommarström framhöll, att det är en kristen människas, inte bara plikt, utan även förmån, att få och kunna hjälpa lidande medmänniskor.

Efter föredraget visades ljusbilder från flyktinglägren, bilder som gav gripande visioner av mänskligt lidande och armod.

Kyrkoherde Sven Westin framförde åhörarnas tack för det utmärkta föredraget. Publikerna var fåtaliga men offerviljan god.

Kollekten inbringade, tillsammans med nettot från kaffeservering något över 150 kronor. Kvällen avslutades med bön och psalmsång.

Ewy.

Från 88-åriga fru Alva Lambertz, under åren 1925—1948 kyrkoherdefru i Jonsberg, har Jonsbergs Tidning haft nöjet att få mottaga följande vackra och tänkvärda dikt.

VRT HEM

*Vad är väl det största som livet oss ger,
När glädjen och lyckan hult mot oss ler?
När hjärtat är sorgset och nöden vår gäst,
Vad är det väl då som höves oss bäst?
Då höves ett hem, om ock ringa och smått,
Det är dock en rikdom av livet vi fått.*

*I hemmet där finner den trötte sin ro,
Där söker den sorgsne huldhet och tro.
Han söker en bann undan stormar och strid,
Att lugnt vila ut efter möda och id.
Så skönt är ett hem, om ock ringa och smått
Det är dock en rikdom av livet vi fått.*

*Och finnes i hemmet Guds heliga ord,
Bland skatter den största på hela vår jord.
Då lycklig envar som får smaka och se,
Vad mätnad och lycka den skatten kan ge.
I hemmet om lågt och så ringa och smått,
Blir ordet en rikdom i livet vi fått.*

*Det gömmer en rikdom att akta uppå,
Fast mången dess värde ej sökt att förstå.
Fast ingen, alls ingen den varit förment,
Man glömt att den gagna, tills allt var försent.
Ack, hemmet, vårt hem om ock ringa och smått,
Det är dock en rikdom i livet vi fått.*

En lotsbegravning . . .

Forts. fr. sid. 18

Af jord äst Du kommen, jord skall Du åter varda.

Sällan hafva väl dessa ord blifvit åhörda under djupare smärta, tystnad och uppmärksamhet. De flesta af de närvarande, sjelva havvets söner, eller anhöriga till dem, måste insett möjligheten af: I dag du, i morgon jag.

En enkel psalm började och slutade den flärdlösa, högtidliga akten. Gripande var att åse moderns och den unga trolofvades förtvivlan, när de tre skoflarne föllo mot kistlocken.

Det stora antal svartklädda personer, som omgäfvade kistorna och grafven, bar ett talande vittnesbörd om det djupa deltagande den sorgliga händelsen framkallat i orten. Grentzelius var ock i alla afseenden värd denna gripande hyllning. En god son, vänfast kamrat, skicklig och djerf lots, efterlämnar han hos moder, trolofvad, släktingar och kamrater, ett minne som aldrig förvissnar, hvarjemte hans för tidiga bortgång, betraktas som en stor förlust för den kår han tillhörde, Vesterberg var, äfven han, en lofvande yngling, med goda anlag, som nu sörjes af mor och öfriga släktingar.

Och så var den väsentligaste delen av sorgeshögtiden slut. Enhvar begaf sig derefter till sorgehuset, der en gedigen middag för samtliga var anordnad. Som ett vackert bevis på nutidens, i strid mot gångna dagars lefnadssätt på landet och i skärgården, kan nämnas, att inga spirituösa drycker förekommo. Sorgefesten bar därför alltigenom en värdig och allvarlig prägel.

ARKÖSUND

När Ni planerar nästa sommars utflykter
och fisketurer,
låt

Arkösunds Sjötrafikförening

föra Er ut i skärgården med

m/s SVANEN.

Alla upplysningar pr tel. 0125/201 38 eller
0125/310 41.

Klipp ur annonsen.

EDVIN PERSSONS

PLÅTSLAGERI

REKOMMENDERAS

::

Tel. Vikbolandet 201 35

Ämnar Ni köpa

TV - Radio - Kylskåp - Frysbox eller Frysskåp - Tvätt-
maskin - Dammsugare - Cykel eller Moped - Motor-
såg - Bil- eller Traktordäck

Köp hos

V. RYDBERG, ARKÖSUND

Tel. 0125/201 60

Garanti och Service

Bil- och Cykelreparationer utföres

Taxi och Sjuktransporter

HÄSTÖ SLIP & BÅTVARV

Tel. Vikbolandet 200 73

Fullständig varvsrörelse och motorverkstad.

Elektr. och gassvets. Säljer motorer,

bensin, fotogen och smörjoljor.

ALGOT JOHANSSONS BYGGNADSFIRMA

Innehavare: Bröderna Ivar och Sven Johansson
ARKÖSUND

Tel. Vikbolandet 200 45 och 202 36

UTFÖR ALLT INOM BYGGNADSBRANSCHEN

STRÖMS

MOTOR och MEKANISKA VERKSTAD

HÄSTÖ ARKÖSUND

Utför motorrenoveringar, svets- och smidesarbeten.

Representant för ledande märken av marina motorer.

Tel. Vikbolandet 200 57

ARKÖSUNDS BÅTVARV

J. W. SÖDERHOLM & Co.

Tel. Vikbolandet 200 53

Välkommen till

ARKÖSUNDS HOTELL

Öppet året om

Erkänt gott bord - Konditoriservering

Eivor och Gustaf Pettersson

Tel. Vikbolandet 200 03

Välkommen till

KONSUM, ARKÖSUND

SNABBKÖP

SPECERI - CHARKUTERI - MJÖLK - HUSGERÅD

Tel. Kontoret 200 29 - Butiken 200 69 Vikbolandet

GILLESTUGANS

BAGERI, KONDITORI OCH KAFÉ

Rekommenderas

Tel. Vikbolandet 200 32

Kungsbergets Specerier

Rekommenderas

VÄLKOMMEN ATT JULHANDLA

Tel. Vikbolandet 202 10

ÖSTGÖTABANKEN

LÄNSFÖRETAG I LANDETS TJÄNST

Tel. Vikbolandet 200 50

Öppet: Måndag, onsdag, fredag kl. 10—12

WIKBOLANDS SPARBANK

Till Eder tjänst

Filialen i ARKÖSUND, tel. 201 31

öppen tisdagar och torsdagar kl. 10—12

Filialen i KÄTTINGE, tel. 300 02

öppen fredagar kl. 16—18

JONSBERG

VÄLKOMMEN till oss att JULHANDLA!

Endast kvalitetsvaror - Humana priser

Firma EVERT NILSSON

Tel. Vikbolandet 310 05

Hos

CARL INGVARSSON

ERIKSBERG, JONSBERG

finner Ni allt för ett välförsett julbord

Tel. 310 08

ISNÄS

YNGVE PETTERSSONS LASTBILSÅKERI

UTFÖR ALLA SLAGS TRANSPORTER

Tel. 0125/201 16.

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR

tillönskar

Firma TORSTEN GRÖNDAHL

ISNÄS

Tel. Vikbolandet 201 37

Välkommen på ett besök.

När det gäller nybyggnader och reparationer.

Kostnadsförslag m. m.

Vänd Eder med förtroende till

Byggm. HARRY JOHANSSON

Tel. Vikbolandet 201 13

MÅLNINGSARBETE UTFÖRES

GUNNAR FOGELSTRAND

☆

Tel. Vikbolandet 201 59

KÄTTINGE

VÄGFÖRBÄTTRINGAR

SPRÄNGNINGS- och SCHAKTNINGSARBETEN

utföres

ALF. HJELTE

Tel. 0125/300 26

GUNNAR RINGS LASTBILSÅKERI

REKOMMENDERAS

Tel. Vikbolandet 300 27

BRÖDERNA INGVARSSON KÄTTINGE

Välsorterad Speceri- och Diversehandel.

Tel. Vikbolandet 300 02

C.-G. NILSSONS BILSTATION

SANDTORP

REKOMMENDERAS

Tel. Vikbolandet 300 24

ÖSTRA HUSBY

Firma GUSTAV LUNDGREN

Ö. HUSBY

ALLT ELEKTRISKT

Tel. Vikbolandet 500 68

Vikbolandsbor!

Har Ni Eder Radio- eller Televisionsfråga ordnad?
Eljest vänd Eder till

INGVARSSONS RADIOSERVICE

Tel. Vikbolandet 300 57

BRÖDERNA ASPLUNDS

Busstation rekommenderas

BEKVÄMA BUSSAR FÖR UTFLYKTER

Tel. Vikbolandet 300 65

NILS LUNDELLS SMIDESVERKSTAD

REKOMMENDERAS

Tel. Vikbolandet 300 72

NORRKÖPING

FIRMA GRAVVÅRDAR

Butängsgatan 15 - Tel. Norrköping 276 26

UTFÖR:

*Gravvårdar och gravanläggningar i varje
önskad granitsort, samt RENOVERINGAR*

Representant för Jonsberg:

Kyrkvaktmästare Sven Nilsson, Hemgården
Tel. Vikbolandet 310 22.

De långa, lugna vinterkvällarnas tid är inne.
Njut dem i sällskap med en god bok.

De finns i

KOMMUNBIBLIOTEKET

Där finns litteratur för studier och förströelse.

Bokutlåning sker i Kättinge skola onsdagar 18.00—
19.00, Arkösunds skola fredagar 17.30—18.30.

ÖSTERQVISTS

BLOMSTERKIOSK

Norra Promenaden — Tel. 261 30

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

Pris 3:—